

**გენდერული თანასწორობის
შეფასება საქართველოს
პოლიტიკურ პარტიებში**

დოკუმენტის შესახებ

ქალთა პოლიტიკური გაძლიერების შესახებ კვლევა ორგანიზაცია „მრავალპარტიული დემოკრატიის ცენტრმა“ – EECMD (2017 წლამდე NIMD¹) არაერთხელ ჩაატარა; კონკრეტულად, პოლიტიკური პარტიების გენდერული რანგირება პირველად 2014 წელს ჩატარდა და მისი განახლებული ვერსია მომდევნო წლებშიც წარმატებით გამოიცა. წინამდებარე კვლევა გენდერული რანგირების უახლესი ანგარიშია, რომელიც 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების შედეგების მიხედვით მომზადდა.

გენდერული თანასწორობის ინდექსის შექმნა EECMD-მ ქალთა პოლიტიკაში უფრო აქტიური მონაწილეობის მხარდასაჭერად დაიწყო. ამიტომ, აღნიშნული კვლევა დაინტერესებულ პირებს საშუალებას მისცემს უკეთ დაინახონ თუ რა წინაპირობები არსებობს საქართველოს პოლიტიკურ სივრცეში ქალთა მეტად ჩართულობის ხელშესაწყობად და როგორი მდგომარეობაა ამ მხრივ ცალკეულ პოლიტიკურ პარტიებში.

პოლიტიკური პარტიების გენდერული თანასწორობის ინდექსი პარტიებს სამი ძირითადი განზომილებით აფასებს – საარჩევნო, ინსტიტუციური (შიდაპარტიული, ორგანიზაციული) და საპროგრამო. თითოეული განზომილება მოიცავს ინდიკატორების ერთობლიობას, რომელთაც მინიჭებული აქვთ კონკრეტული ქულა და მათი ერთობლიობა შემდგომში, პარტიებში გენდერული თანასწორობის ინდექსის შექმნის შესაძლებლობას იძლევა.

აღსანიშნავია, რომ ანგარიში მომზადებულია 2024 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში, 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების ცესკოს მიერ ოფიციალურად გამოქვეყნებული შედეგების საფუძველზე. აღნიშნულ შედეგებს არ აღიარებენ ოპოზიციური პარტიები და სადამკვირვებლო ორგანიზაციები. გარდა ამისა, საერთაშორისო სადამკვირვებლო მისიები და ქვეყნის დასავლელი პარტნიორები მიუთითებენ მთელ რიგ შეუსაბამობებზე, რაც არჩევნების სამართლიანობას კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს.

ანგარიში მომზადდა „მრავალპარტიული დემოკრატიის ცენტრის“ (EECMD) მიერ, გაეროს ქალთა ორგანიზაციის პროექტის „ქალთა ლიდერობა დემოკრატიისთვის საქართველოში“ ფარგლებში, რომელიც დაფინანსებულია „შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს“ (SDC) მიერ.

დოკუმენტში წარმოდგენილი მოსაზრებები და განცხადებები ეკუთვნის ავტორს და არ გამოხატავს EECMD-ს, გაეროს ქალთა ორგანიზაციის ან შვეიცარიის მთავრობის ოფიციალურ პოზიციას.

ავტორი: თამარ ბაგრატია

05

შესავალი

09

1. მეთოდოლოგია

13

2. გენდერული რანგირების
შედეგები და ანალიზი

13

2.1. საარჩევნო
კომპონენტი

15

2.2. ინსტიტუციური
კომპონენტი

17

2.3. პროგრამული
კომპონენტი

19

დასკვნები და ძირითადი
მიზნები

22

გამოყენებული ლიტერატურა
და წყაროები

შესავალი

ზოგადი მიმოხილვა ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის შესახებ

პოლიტიკურ პარტიებში გენდერული თანასწორობა და ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობა მჭიდრო კავშირშია საზოგადოების განვითარების, დემოკრატიის ხარისხის ამღობისა და ლეგიტიმაციის განმტკიცების პროცესებთან. ეს უზრუნველყოფს საზოგადოების მრავალფეროვანი გამოცდილებისა და საჭიროებების უკეთ წარმოჩენას, რაც გადანაცვლებების მიღების პროცესს უფრო ინკლუზიურსა და ეფექტიანს ხდის. ეგალიტარიზმი, სქესთა თანასწორობა, პოლიტიკური მონაწილეობის ლეგიტიმაცია, პოლიტიკის კონცეფციის განსხვავებული ხედვა თუ ადამიანური რესურსების ეფექტური გამოყენება, მხოლოდ არასრული ჩამონათვალია იმ ფაქტორების, რომლებიც აუცილებელს ხდის ქალთა პოლიტიკურ პროცესებში ჩართულობას.

ამასთანავე, ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის გაძლიერება ემსახურება სოციალური სამართლიანობის განმტკიცებას, რადგან ითვალისწინებს იმ უთანასწორობის აღმოფხვრას, რომელიც ისტორიულად პოლიტიკურ სივრცეებში ქალთა წარმომადგენლობის შეზღუდვას უკავშირდება.

ქალთა წარმომადგენლობის ზრდა პოლიტიკურ პარტიებსა თუ სხვა პოლიტიკურ ინსტიტუტებში დადებითად აისახება პოლიტიკის შემუშავებისა და განხორციელების ხარისხზეც, რაც ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური პროგრესის სტიმულირების მძლავრი ფაქტორია. შესაბამისად, ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის ხელშეწყობა უნდა განხილვებოდეს, როგორც გარდაუვალი აუცილებლობა დემოკრატიული და მდგრადი განვითარების კონტექსტში.

საპარლამენტთაშორისო კავშირის (IPU) 2021 წლის მონაცემების თანახმად, მსოფლიოს 193 ქვეყანას შორის საქართველო პარლამენტში ქალთა წარმომადგენლობის მაჩვენებლით 113-ე ადგილს იკავებდა, (20.7%) ხოლო 2025 წლის მონაცემებით, ეს მაჩვენებელი მცირედით გაუმჯობესდა და საქართველომ 108-ე ადგილზე გადმოინაცვლა (22%). აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მსოფლიო საშუალო მაჩვენებელი 2025 წლის იანვრის მდგომარეობის მიხედვით 27%-ს შეადგენს, ხოლო 2021 წელს 25.5%-ს შეადგენდა². მიუხედავად გაუმჯობესებული მაჩვენებლისა, საქართველოს მონაცემი მნიშვნელოვნად ჩამორჩება საკანონმდებლო ორგანოებში ქალთა შესაბამისი წარმომადგენლობის საყოველთაოდ აღიარებულ ე.წ. „კრიტიკულ მასას“ (35-40%), რომელიც საჭიროა პოლიტიკური გადანაცვლებების მიღების პროცესში საზოგადოების ყველა წევრის ინტერესებისა და საჭიროებების გათვალისწინებისთვის.

ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის სისტემური განმტკიცების განუყოფელი ნაწილია როგორც ადამიანის უფლებების მონიტორინგის საერთაშორისო და რეგიონულ სტრუქტურებთან მჭიდრო თანამშრომლობა, აგრეთვე სრული და დროული ანგარიშგება. სწორედ ამიტომ, საყოველთაო თანასწორუფლებიანობის უზრუნველსაყოფად საქართველომ რამდენიმე საერთაშორისო დოკუმენტის რატიფიცირება მოახდინა. მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანი შემდეგ მექანიზმებთან მიერთებაა: გაეროს კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის

2 https://data.ipu.org/women-averages/?date_month=1&date_year=2021

აღმოფხვრის შესახებ (CEDAW) და მისი ფაკულტატიური ოქმი, პეკინის დეკლარაციის რეკომენდაციები და სამოქმედო პლატფორმა, კონვენცია „ქალთა პოლიტიკური უფლებების შესახებ“ და გაეროს უშიშროების საბჭოს რეზოლუცია #1325 და სხვა.

გაეროს კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ განსაკუთრებით გამოყოფს ქალთა გადამწყვეტ როლს პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიმართულებით. კონვენციის მე-7 მუხლის მიხედვით განსაზღვრულია, რომ მონაწილე სახელმწიფოები ყველა შესაბამის ზომას იღებენ, რათა ქალებმა შეძლონ³:

- » ისარგებლონ აქტიური და პასიური საარჩევნო უფლებებით (ხმა მისცენ და იყვნენ არჩეული სხვადასხვა საჯარო ორგანოში);
- » მონაწილეობდნენ მთავრობის პოლიტიკის შემუშავების და განხორციელების ყველა პროცესში, ხელისუფლების ყველა დონეზე;
- » მონაწილეობდნენ არასამთავრობო ორგანიზაციების და ასოციაციების საქმიანობაში.

კონვენციის მე-8 მუხლი აძლიერებს ქალთა პოლიტიკური მონაწილეობის გლობალურ განზომილებას საერთაშორისო დონეზე ქალთა წარმომადგენლობის მოთხოვნით. კერძოდ, მოითხოვს ქალებისთვის თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფას, რათა მათ შეეძლოთ წარმოადგინონ საკუთარი მთავრობა საერთაშორისო დონეზე და ჩაერთონ საერთაშორისო ორგანიზაციების საქმიანობაში.

პეკინის დეკლარაცია და სამოქმედო პლატფორმა მიღებულ იქნა 1995 წელს. დეკლარაციის მიზანია ხელი შეუწყოს ქალთა და კაცთა შორის თანასწორობის პრინციპების განმტკიცებას, ხოლო სამოქმედო გეგმა განიხილავს ქალთა უფლებებს, როგორც ადამიანის უფლებებს. დეკლარაციის მიზანია, აღმოფხვრას „ყველა ის დაბრკოლება, რომელიც ხელს უშლის ქალთა აქტიურ მონაწილეობას საზოგადოებრივ და პირად ცხოვრებაში და უზრუნველყოს ქალთა სრული და თანასწორი ჩართულობა ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული მიმართულებით და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში“⁴.

აგრეთვე, უნდა აღინიშნოს კონვენცია „ქალთა პოლიტიკური უფლებების შესახებ“, რომელიც გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ 1952 წლის 20 დეკემბერს მიიღო და ძალაში 1954 წლის 7 ივლისს შევიდა. კონვენციამ დეკლარირება გაუკეთა ქალთა უფლებას, მონაწილეობა მიიღონ ყველა სახის არჩევნებში, დაიკავონ ეროვნული კანონმდებლობით განსაზღვრული ნებისმიერი სახის არჩევითი თანამდებობა და სახელმწიფო სამსახურში ნებისმიერი პოსტი მამაკაცების თანასწორად, დისკრიმინაციის გარეშე. კონვენცია საქართველოს მიერ რატიფიცირებულ იქნა 2005 წელს.

3 https://georgia.unwomen.org/sites/default/files/2024-05/cedaw_handbook.pdf

4 https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

ქალები პოლიტიკურ პარტიებში

არჩევნები მოქალაქეთა პოლიტიკური ჩართულობის ყველაზე მასშტაბური და მნიშვნელოვანი ფორმაა, რომელსაც დაინტერესებული ჯგუფები განიხილავენ, როგორც ინსტრუმენტს საარჩევნო უფლებების რეალიზაციისა და ხელისუფლების ფორმირებისათვის. ასევე, საზოგადოებაში დომინირებული აზრის კონსტანტაციისა და ამომრჩეველთა პოზიციების დაახლოების შესაძლებლობას.⁵ ამ ე.წ. კონსენსუსის პროცესში ქალები და კაცები უნდა მონაწილეობდნენ, როგორც აქტიური, ასევე პასიური საარჩევნო უფლებების რეალიზაციის კონტექსტში.

თუმცა გადანყვეტილების მიღების პროცესებში ქალთა წარმომადგენლობაზე გავლენას ახდენს როგორც სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური ფაქტორები, ასევე, სხვადასხვა ქვეფაქტორთა ერთობლიობა; შესაბამისად, მსოფლიო პრაქტიკა გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფის არაერთ მეთოდს იცნობს, რომელიც დამოკიდებულია ქვეყნის სპეციფიკაზე, სახელმწიფოს პოლიტიკური და სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის თავისებურებებზე. თანამედროვე პოლიტიკაში გავრცელებულია პოლიტიკური პარტიის, როგორც ქალთა ინტერესის რეალიზაციის ძირითადი არხის მნიშვნელობა, ვინაიდან ლიბერალური დემოკრატიის პირობებში პოლიტიკურ ურთიერთობათა უმთავრეს სუბიექტებად პარტიები გვევლინებიან.⁶

პოლიტიკური პარტიების ფუნდამენტური როლის აღიარებით, ათენის 2009 წლის მინისტრიალის საბჭოს №7/09 გადანყვეტილება პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ქალთა ჩართულობის შესახებ, კონკრეტულად მოუწოდებს პარტიებს, ხელი შეუწყონ ამ პროცესში ქალებისა და კაცების თანაბარ მონაწილეობას გადანყვეტილების მიღების პროცესში. დოკუმენტი განსაკუთრებით ხაზს უსვამს გენდერული ბალანსის მიღწევის აუცილებლობას არჩეული თანამდებობების ყველა დონეზე.⁷

2024 წელს CEDAW კომიტეტმა თავის ყოვლისმომცველ სახელმძღვანელოში, რომელიც ოფიციალურად ცნობილია როგორც ზოგადი რეკომენდაცია 40 (GR40) მკაფიოდ აღნიშნა, რომ „თანაბარი და ინკლუზიური წარმომადგენლობა“ მოითხოვს არანაკლებ 50-50 თანასწორობას ქალებსა და მამაკაცებს შორის. ეს უდავო სტანდარტი უზრუნველყოფს ყველა ქალისა და გოგონას თანაბარ ხელმისაწვდომობას გადანყვეტილების მიღების ნებისმიერ სისტემაში. კომიტეტმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ეს პრინციპები უნდა გავრცელდეს როგორც საჯარო და კერძო სექტორზე, ასევე პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და ციფრულ სივრცეებზე.⁸

ეუთო/ოდირის (OSCE/ODIHR) ანგარიშის მიხედვით, რომელიც საქართველოში 2021 წლის ადგილობრივი არჩევნების მონიტორინგის შედეგებს ასახავს, ავტორთა ჯგუფი აღნიშნავს, რომ „საარჩევნო კამპანიაში ქალების არასაკმარისი წარმომადგენლობა მიუთითებს პოლიტიკაში მათი ადეკვატური წარმომადგენლობის უზრუნველსაყოფად დამატებითი ვალდებულების აღების აუცილებლობაზე“.

საქართველოს შესახებ **ეუთო/ოდირის (OSCE/ODIHR) ანგარიშში** (საპარლამენტო არჩევნები, 2024 წლის 26 ოქტომბერი) ხაზგასმულია, რომ „არჩევით თანამდებობებზე ქალთა სიმცირე, რასაც თან ერთვის პოზიტიური საკანონმდებლო ზომების გაუქმება, დამატებით ნეგატიურ ზეგავლენას ახდენს ქალთა პოლიტიკაში ჩართულობაზე.

⁵ https://eecmd.org/wp-content/uploads/2020/06/კვლევა_თამარ-ბაგრატია_EECMD_2020.pdf

⁶ „შიდა პარტიული დემოკრატია გენდერულ პერსპექტივაში“, NIMD

⁷ გადანყვეტილება №7/09 პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ქალთა მონაწილეობის შესახებ, ათენი, 2009 წ.

⁸ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/half-power-un-womens-rights-committee-issues-guidance-womens-equal-and>

⁹ https://www.osce.org/files/f/documents/3/a/515364_0.pdf

პოლიტიკაში მონაწილე ქალები კვლავაც უპირისპირდებიან დამკვიდრებულ სტერეოტიპებს, პოლიტიკურ პარტიებში არსებულ გამოწვევებსა და ძალადობის სხვადასხვა ფორმებს¹⁰.”

საქართველოში პარტიული სისტემის მუდმივი ცვალებადობის მიუხედავად, პოლიტიკური პარტიები პოლიტიკაში ქალთა დაწინაურების მთავარ ინსტრუმენტად და მათი მონაწილეობის სცენარის ძირითად „მოთამაშეებად“ გვევლინებიან, ამიტომ პოლიტიკურ პარტიებში გენდერული პარიტეტის დამყარება მნიშვნელოვანია, როგორც:

- ა) ქალთა დაწინაურების ინსტრუმენტი;
- ბ) შიდა პარტიული დემოკრატიის განვითარების ინდიკატორი;
- ა) საზოგადოების დემოკრატიის განვითარების მაჩვენებელი.

სრულად პროპორციული საარჩევნო სისტემა და გენდერული კვოტირების გაუქმება

საქართველოში არსებობს ე.წ. დადგენილი სისტემური კავშირი საარჩევნო სისტემასა და ქალთა წარმომადგენლობას შორის. შერეული საარჩევნო სისტემის შემთხვევაში, პროპორციული სისტემით პარლამენტსა და ადგილობრივი თვითმმართველობების წარმომადგენლობით ორგანოებში მეტი ქალი იქნა არჩეული, ვიდრე – მაჟორიტარული საარჩევნო სისტემით.

საარჩევნო სისტემა მხოლოდ იმ პირობების სტრუქტურირებას იწვევს, რომელშიც პარტიები/კანდიდატები და ამომრჩევლები მოქმედებენ; მას არ შეუძლია იმ დადებითი და უარყოფითი შესაძლებლობების განსაზღვრა, რომელსაც ეს პირობები ქმნის. მიუხედავად იმისა, რომ საარჩევნო სისტემა პოლიტიკურ პროცესებზე ახდენს გავლენას, ის არ შეიძლება განვიხილოთ, როგორც ერთადერთი და განცალკევებული ფაქტორი, რომელიც ქალთა წარმომადგენლობაზე ზემოქმედებს.

2024 წლის საქართველოს პარლამენტის არჩევნები ქალთა წარმომადგენლობის უზრუნველყოფის თვალსაზრისით, რამდენიმე მიზეზის გამო უნდა ყოფილიყო გამორჩეული: ვარაუდობდნენ, რომ სრულად პროპორციულ საარჩევნო სისტემაზე გადასვლა და სავალდებულო გენდერული კვოტირების მექანიზმი ქალთა მინიმუმ, 25%-იან წარმომადგენლობას უზრუნველყოფდა.

თუმცა, 2024 წლის 4 აპრილს საქართველოს პარლამენტმა დაიქარებული წესით განიხილა კანონპროექტი, რომელმაც გენდერული კვოტირება გააუქმა. ასევე, გაუქმდა „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ“ ორგანულ კანონში ჩანაწერი საბიუჯეტო დაფინანსებაზე 30%-იანი დანამატის შესახებ, რომელიც ქალთა პოლიტიკაში მონაწილეობის ზრდისა და პარტიებში ქალთა ორგანიზაციების გაძლიერებისთვის იყო განკუთვნილი. აღნიშნულ ცვლილებებს მნიშვნელოვნად უნდა შეემცირებინა არჩევით ორგანოებში ქალთა წარმომადგენლობა, თუმცა მიმდინარე წლის ოქტომბრის არჩევნების შედეგად, ეს მონაცემი 1%-ით გაუმჯობესდა და ქალებმა საპარლამენტო მანდატების 22% მოიპოვეს, რაც რამდენიმე პოლიტიკური პარტიის მიერ საარჩევნო სიებში ე.წ. გამსვლელ ადგილებზე ქალთა შედარებით დიდი რაოდენობის ნომინირებამ განაპირობა.

1 მეთოდოლოგია

პოლიტიკური პარტიების გენდერული თანასწორობის ინდექსი პარტიებს სამი ძირითადი განზომილებით აფასებს: საარჩევნო, ინსტიტუციური და პროგრამული. თითოეული მათგანი მოიცავს ინდიკატორთა ერთობლიობას, რომელთაც მინიჭებული აქვთ კონკრეტული ქულა და მათი ერთობლიობა შემდგომში, პარტიებში გენდერული თანასწორობის ინდექსის შექმნის შესაძლებლობას იძლევა. უფრო ზუსტად კი, ჭამური ინდექსის გაანგარიშებისას საარჩევნო კომპონენტი ერთიანი მაჩვენებლის 50%-ს შეადგენს, ხოლო ინსტიტუციური და პროგრამული პარამეტრების ხვედრითი წილი 25-25%-ია.

გენდერული რანგირების კვლევის ავტორების მრავალწლიანი დაკვირვების შედეგად მნიშვნელოვნად დაიხვეწა კვლევის მეთოდოლოგია. კონკრეტულად, გადაიხედა საარჩევნო კომპონენტის შეფასების წესი. ვინაიდან საარჩევნო კომპონენტის დათვლისას სრულყოფილი გენდერული თანასწორობა საერთო ქულების 50%-ით იქნებოდა გადმოცემული, ჩაითვალა, რომ თავდაპირველი მონაცემი 2-ზე უნდა გამრავლებულიყო. ამგვარად, იდეალური გენდერული თანასწორობა 100%-ით გამოიხატება, რაც შინაარსობრივად უფრო ლოგიკურ სურათს იძლევა.

საარჩევნო კომპონენტს შედარებით მაღალი ხვედრითი წილი აქვს (50%), რადგან მიიჩნევა, რომ დემოკრატიისთვის არჩევნები ყველაზე მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია, რომელიც გამოცდის ძალაუფლებას. შესაბამისად, საარჩევნო კომპონენტში გამოხატული გენდერული თანასწორობა უკვე გატარებული პოლიტიკისა და მიგნებების ეფექტურ შედეგად შეიძლება ჩაითვალოს, ისევე, როგორც პოლიტიკური პარტიის შიგნით ძალთა გადანაწილება, რომელიც ჯერ პარტიულ საარჩევნო სიებზე, შემდეგ კი საკანონმდებლო ორგანოების წევრთა სიებზე აისახება – ქალთა თანასწორი, ან უთანასწორო წარმომადგენლობით. თუკი ზემოთ აღწერილი კომპონენტების გათვალისწინებით ქალთა შესაბამის რაოდენობას გადავხედავთ, ვნახავთ, როგორია შიდაპარტიული მდგომარეობა გენდერული თანასწორობის კუთხით.

რანგირების უახლესი ანგარიში 2024 წლის 26 ოქტომბერს გამართული არჩევნების შედეგების¹¹ შესაბამისად მომზადდა და მასში რამდენიმე ცვლილება აისახა:

» ვინაიდან საპარლამენტო არჩევნები სრულად პროპორციული წესით ჩატარდა (გაუქმდა მაჟორიტარული სისტემის არჩევნები) პირველი კატეგორია მხოლოდ ორი ინდიკატორითაა წარმოდგენილი და თითოეულს შესაბამისად 50%-50% მიენიჭა. ამგვარად, ამოღებულ იქნა შემდეგი ორი ინდიკატორი – ერთმანდატიან მაჟორიტარული ოლქებში **წარდგენილი** ქალი კანდიდატები, ერთმანდატიანი მაჟორიტარული ოლქებში **არჩეული** ქალი კანდიდატები.

» ნომინირებული ქალი კანდიდატების პროცენტული რაოდენობის დათვლა მოხდა არა პარტიების მიერ ცესკოში ნომინირებული სრული სიიდან, არამედ, პარტიის მიერ მოპოვებული მანდატების შესაბამის ათეულებს ერთი ათეული დაემატა. აღნიშნული ცვლილება განაპირობა იმ გარემოებამ, რომ ქალები სიის არგამსვლელ/ბოლო ადგილებზე უფრო მეტად არიან ნომინირებული.

¹¹ აღსანიშნავია, რომ ანგარიში მომზადებულია 2024 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში, 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების ცესკოს მიერ ოფიციალურად გამოქვეყნებული შედეგების საფუძველზე. აღნიშნულ შედეგებს არ აღიარებენ ადგილობრივი ოპოზიციური პარტიები და სადამკვირვებლო ორგანიზაციები. გარდა ამისა, საერთაშორისო სადამკვირვებლო მისიები და ქვეყნის დასავლელი პარტნიორები მიუთითებენ მასშტაბურ გაყალბებაზე, რაც არჩევნების ლეგიტიმურობას კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს.

შესაბამისად, სრული სიიდან პროცენტული რაოდენობის გამოთვლა არ იძლევა ზუსტ სურათს.

» ინდიკატორში – „ქალები ხელმძღვანელ პოზიციებზე“ – გამოთვლილ იქნა პარტიის მმართველ ორგანოებში ქალთა პროცენტული რაოდენობა, ხოლო პარტიის თავმჯდომარის, თავმჯდომარის მოადგილის/პოლიტიკური საბჭოს მოადგილის შემთხვევაში ჯამს 3 ერთელი (პარტიის თავმჯდომარე), 2 ერთეული (1 მოადგილე) ან 4 ერთეული (2 მოადგილე) დაემატა.

საარჩევნო კომპონენტი მოიცავს 2 ინდიკატორს: 1.1 ქალთა პროცენტული რაოდენობა (50%) პარტიის სიაში ზემოთ დაზუსტებული პრინციპით. 1.2. შესაბამისი პარტიიდან 2024 წლის საქართველოს პარლამენტის არჩევნების შედეგად პროპორციული სისტემით არჩეულ ქალთა შეფარდება საერთო რაოდენობასთან (50%).

ინსტიტუციური კომპონენტი ზომავს, რამდენად მაღალია გენდერული ცნობიერება პარტიის შიგნით, მის მმართველ ორგანოებში და როგორ აისახება ეს პარტიის შიდა რეგულაციებზე. აღნიშნული კომპონენტი შედგება ცხრილში მოცემული ინდიკატორებისგან (თითოეულს 25% აქვს მინიჭებული) (2.1; 2.2; 2.3; 2.4.)

პროგრამული კომპონენტი აფასებს პარტიის დღის წესრიგში ქალთა და გენდერული თანასწორობის საკითხების პრიორიტეტულობას. აღნიშნული კომპონენტი შედგება ორი ინდიკატორისგან, რომელთაგან თითოზე 50% მოდის (3.1; 3.2.).

ცხრილი #1. კვლევის მეთოდოლოგია კომპონენტებისა და ინდიკატორების მიხედვით

1. საარჩევნო კომპონენტი (50%)	
1.1. ქალების შეფარდება მამაკაცებთან პარტიების მიერ წარმოდგენილ პროპორციულ სიებში 2024 წლის პარლამენტის არჩევნებზე	%
1.2. შესაბამისი პარტიიდან 2024 წლის არჩევნების შედეგად პროპორციული სისტემით არჩეული ქალების შეფარდება მამაკაცებთან	%
2. ინსტიტუციური კომპონენტი (25%)	
2.1. ქალების შეფარდება მამაკაცებთან მთავარ ადმინისტრაციულ ორგანოში და ქალების შეფარდება მამაკაცებთან მმართველ საბჭოში	%
2.2. სპეციფიკურად გენდერული თანასწორობის საკითხებისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტის პროცენტული მაჩვენებელი	%

2.3. ქალთა და/ან გენდერული თანასწორობის საკითხების დანაყოფის არსებობა და ფუნქციონირება	0 - არ არსებობს
	1 - არსებობს, მაგრამ არ მუშაობს
	2 - არსებობს და მუშაობს
	3 - არსებობს, მუშაობს და მნიშვნელოვანი ფუნქციებიც გააჩნია
2.4. ქალებსა და/ან გენდერული თანასწორობის საკითხებზე ფოკუსირებული აქტივობების რაოდენობა	0 - ქალთა მონაწილეობით აქტივობები არ განხორციელებულა
	1 - ქალთა საკითხებთან დაკავშირებით, სპეციფიკური ღონისძიებები არ ჩატარებულა
	2 - ასეთი აქტივობები განხორციელებულა
	3 - განხორციელებულა აქტივობები, რომელიც გენდერული თანასწორობის პოლიტიკის ფორმულირებას ისახავდა მიზნად
	4 - განხორციელებულია აქტივობები ქალთა უფლებების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებლად, ასევე ჩატარებულია ტრენინგები ქალებისთვის (პროცენტული მაჩვენებელი)

3. პროგრამული კომპონენტი (25%)

3.1. რამდენადაა წარმოდგენილი გენდერული თანასწორობის საკითხები პარტიის წესდებასა და რეგულაციებში	0 - არ არის წარმოდგენილი
	1 - წესდებაში ნახსენებია გენდერული თანასწორობა
	2 - წესდება, ან არსებული რეგულაცია მოიცავს კონკრეტულ მექანიზმებს გენდერული თანასწორობის საკითხების წინ წამოსაწევად
3.2. პარტიულ პროგრამებში CEDAW მექანიზმებისა და კონკრეტული ღონისძიებების არსებობა გენდერული თანასწორობის უზრუნველსაყოფად	0 - გენდერული თანასწორობა და ქალთა უფლებები საერთოდ არაა ნახსენები
	1 - გენდერული თანასწორობა ზოგადაა ნახსენები
	2 - წარმოდგენილია მინიმუმ ერთი კონკრეტული ინსტრუმენტი გენდერული თანასწორობის ან ქალთა უფლებების მხარდასაჭერად
	3 - წარმოდგენილია მინიმუმ ორი კონკრეტული ინსტრუმენტი გენდერული თანასწორობის ან ქალთა უფლებების მხარდასაჭერად
	4 - წარმოდგენილია მინიმუმ სამი კონკრეტული ინსტრუმენტი გენდერული თანასწორობის ან ქალთა უფლებების მხარდასაჭერად

პოლიტიკური პარტიების შერჩევა

კვლევაში წარმოდგენილი არიან პარტიები, რომლებმაც 2024 წელს ჩატარებულ არჩევნებში ხმათა მინიმუმ 3% მიიღეს. შესწავლილი პარტიებიდან მხოლოდ ერთმა, პოლიტიკურმა პარტიამ „გირჩმა“ ვერ გადალახა საარჩევნო ბარიერი და მანდატები ვერ მოიპოვა. თუმცა აღნიშნულმა პარტიამ მიიღო ყველაზე მეტი დაფინანსება ბარიერგადალახავ პოლიტიკურ პარტიებს შორის, შესაბამისად იგი გენდერული თანასწორობის მდგომარეობის კუთხითაც საინტერესოა. ამასთანავე, მიმდინარე კვლევაში მოცემული პარტიები მონაწილეობდნენ კვლევის წინა გამოცემებშიც, შესაბამისად მიღებული შედეგების გრძელვადიან პერსპექტივაში გაანალიზების შესაძლებლობის მიზნით, გადანყდა აღნიშნული შერჩევა.

ცხრილი #2. საარჩევნო სუბიექტების მიერ მიღებული ხმების რაოდენობა¹²

საარჩევნო სუბიექტი	მიღებული ხმების რაოდენობა (%)
4. კოალიცია ცვლილებისთვის - გვარამია, მელია, გირჩი, დროა	11
5. ერთიანობა - ნაციონალური მოძრაობა	10
9. ძლიერი საქართველო-ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!	8.8
25. გახარია საქართველოსთვის	7.7
36. გირჩი	3
41. ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო	53.9

¹² www.cec.gov.ge (ანგარიში მომზადებულია 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების ცესკოს ოფიციალური შედეგების მიხედვით და პარლამენტის შემადგენლობაში შემდგომი ცვლილებები ასახული არ არის)

2 გენდერული რანგირების შედეგები და ანალიზი

2.1. საარჩევნო კომპონენტი

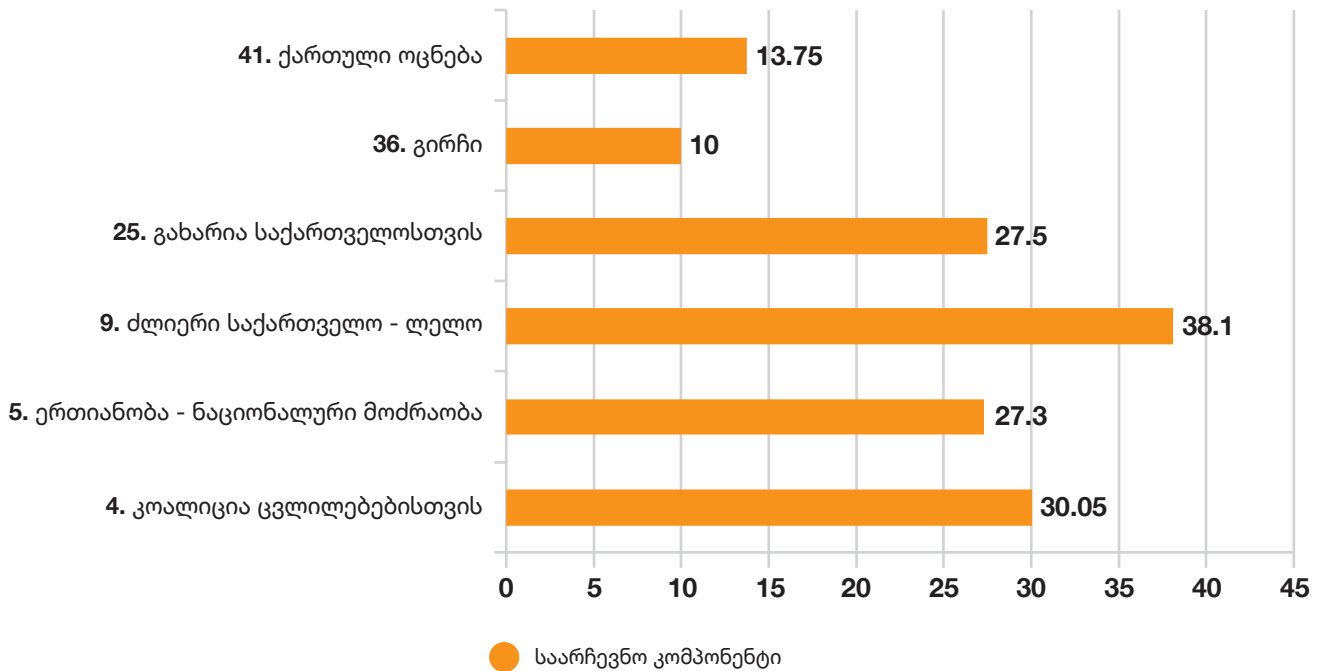
როგორც კვლევის მეთოდოლოგიის ნაწილში განვიხილეთ, საარჩევნო კომპონენტი დაყოფილია 2 ნაწილად – თითოეულზე მოდის 50%. პარტიებს შორის საარჩევნო კომპონენტის ნედლი მონაცემები შემდეგნაირად გადანაწილდა. (იხ.ცხ.#3)

ცხრილი #3. საარჩევნო კომპონენტი (ნედლი მონაცემები)

	პარტია	ქალთა რაოდენობა	ათეულების რაოდენობა	%
1.1. პროპორციული სიები: წარდგენილი კანდიდატები	4	7	(30)	23.3
	5	7	(30)	23.3
	9	10	(30)	33.3
	25	9	(30)	30
	36	2	(10)	20
	41	14	(100)	14
მოპოვებული მანდატები				
1.2. პროპორციული სიები: მოპოვებულ მანდატებში ქალი დეპუტატების რაოდენობა	4	7	(19)	36.8
	5	5	(16)	31.3
	9	6	(14)	42.9
	25	3	(12)	25
	36	0	0	0
	41	12	(89)	13.5

თითოეული პარტიისთვის საარჩევნო კომპონენტის შეფასება მეთოდოლოგიაში აღწერილი ფორმულით წარმოდგენილია დიაგრამა 1-ზე.

დიაგრამა #1. პარტიები საარჩევნო კომპონენტის მიხედვით საარჩევნო კომპონენტი

1.1. ინდიკატორის მიხედვით – პროპორციული სიები: წარდგენილი ქალი კანდიდატების რაოდენობით ლიდერობს საარჩევნო სუბიექტი #9, შემდეგ – სუბიექტი #25, ხოლო სუბიექტებს #4-სა და #5-ს თანაბარი წარმომადგენლობა ჰყავდათ. ყველაზე დაბალი ქულა მიიღო საარჩევნო სუბიექტმა #41-მა, რომელსაც 100 კანდიდატიდან მხოლოდ 14 ქალი ჰყავდა ნომინირებული.

აღსანიშნავია, რომ 2017 წლის კვლევაშიც ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი მმართველ პარტიას ჰქონდა. ექსპერტების აზრით, ამას განაპირობებდა დამკვიდრებული პრაქტიკა, როდესაც „მცირდება არაპრივილეგირებული ჯგუფის შეფარდება, კანდიდატების საერთო რაოდენობის ფონზე, ვინაიდან გამარჯვების ალბათობა იზრდება. ამის მიზეზი შიდა პარტიული კონკურენციაა, რომელშიც არაპრივილეგირებული ჯგუფების წარმომადგენლები იშვიათად იმარჯვებენ“.

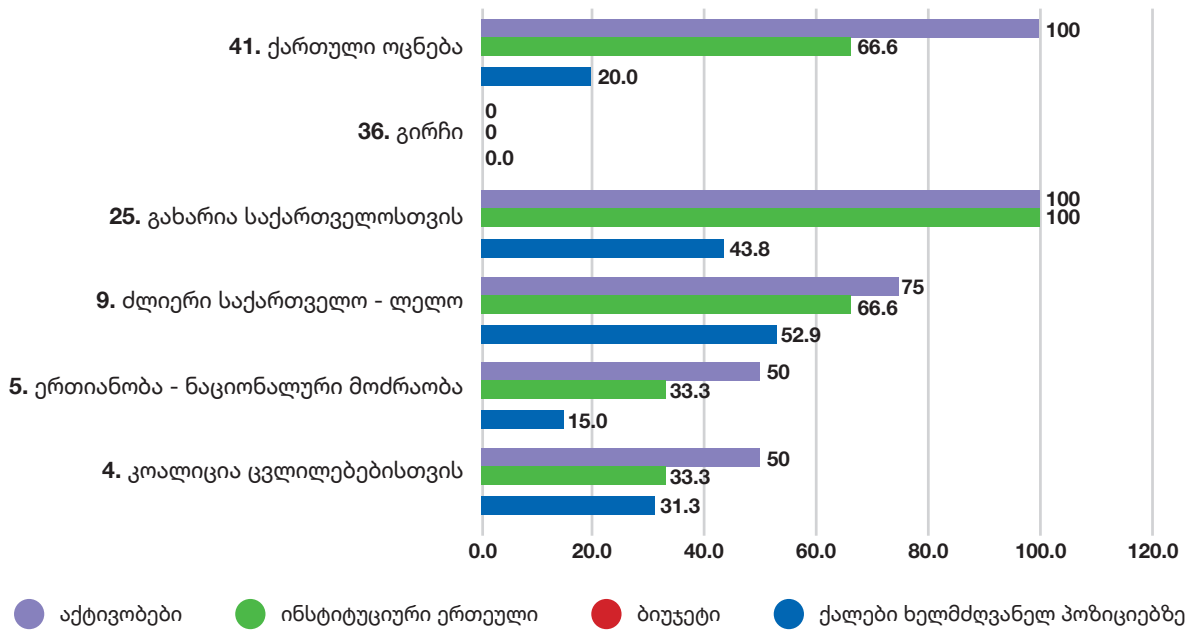
1.2. ინდიკატორის მიხედვით – პროპორციული სიები: მოპოვებულ მანდატებში ქალი დეპუტატების რაოდენობით კვლავ ლიდერობს აქ საარჩევნო სუბიექტი #9; მას მოსდევს საარჩევნო სუბიექტი #4, სუბიექტს #41-ს 13,5% აქვს, ხოლო სუბიექტმა #36-მა ბარიერი ვერ გადალახა და მანდატი ვერ მოიპოვა.

საარჩევნო კომპონენტის ორი მონაცემით ლიდერობს კოალიცია „ძლიერი საქართველო“ (საერთო ჯამში 14 მანდატიდან ქალებმა 7 მოიპოვეს, რაც 42.9%-ს უტოლდება და ყველაზე მეტად უახლოვდება პარიტეტს).

2.2. ინსტიტუციური კომპონენტი

აღნიშნული კომპონენტის ანალიზისთვის საჭირო ინფორმაცია ეფუძნება EECMD-ის მიერ 2024 წელს ჩატარებულ პარტიების გენდერული აუდიტის ანგარიშებს, ასევე პარტიების ვებ-გვერდებსა და სოციალურ ქსელებში მათ ოფიციალურ გვერდებზე განთავსებულ ინფორმაციას. ინსტიტუციური კომპონენტის ანალიზის შედეგები დიაგრამა #2-ზეა მოცემული.

დიაგრამა #2. საარჩევნო სუბიექტები ინსტიტუციური კომპონენტის კატეგორიების მიხედვით

სამწუხაროდ, პარტიის ქალთა ორგანიზაციებისათვის პარტიის ბიუჯეტიდან ფინანსების გამოყოფა კვლავ პრობლემურ საკითხად რჩება. ქალთა ორგანიზაციებს საკუთარი დამოუკიდებელი ბიუჯეტი არა აქვთ და ფინანსების ხარჯვა მიმდინარე აქტივობების მიხედვით ხდება. აღნიშნულს ადასტურებს მიმდინარე წელს ჩატარებული გენდერული აუდიტის¹³ შედეგებიც.

ცხრილი #4. ქალები ხელმძღვანელ პოზიციებზე

	ქალები პარტიის მმართველ ორგანოში	მმართველ ორგანოში წევრთა საერთო რაოდენობა	%	თავმჯდომარე	პარტიის თავმჯდომარის ან პოლიტიკური საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე	%
4	16	(64)	25	0	4 (2)	31.3
5	13	(107)	12.1	3 (1)	0	15
9	7	(17)	41.2	0	2 (1)	52.9
25	5	(16)	31.3	0	2 (1)	43.8
36	0	(11)	0	0	0	0
41	3	(15)	20	0	0	20

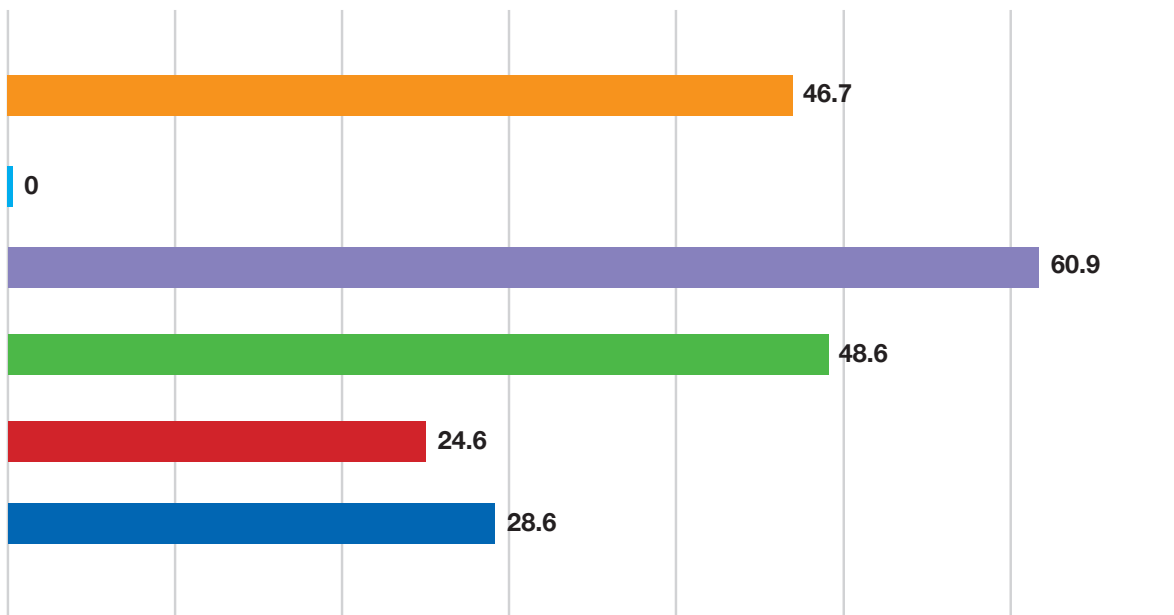
¹³ გენდერული აუდიტები EECMD-ს მიერ 2024 წლის გაზაფხულზე ჩატარდა, თუმცა აღნიშნული ანგარიშები კონფიდენციალურია და ძირითადი მიგნებები მხოლოდ განზოგადებული სახითაა წარმოდგენილი.

ცხრილი #5. ინსტიტუციური კომპონენტი (ნაღლი მონაცემი)

	4	5	9	25	36	41
ქალები ხელმძღვანელ პოზიციებზე	31.3	15	52.9	43.8	0	20
ბიუჯეტი	0	0	0	0	0	0
სტრუქტურული ერთეული	33.	33.3	66.2	100	0	66.2
აქტივობები გენდერულ საკითხებზე	50	50	50	100	0	100

საერთო ჯამში, ინსტიტუციურ ნაწილში ყველაზე მაღალი შეფასება მიიღო საარჩევნო სუბიექტმა #25, მეორე ადგილს იკავებს საარჩევნო სუბიექტი #9. მას მოსდევს სუბიექტი #41 „ და #4,¹⁴“

დიაგრამა #3. საარჩევნო სუბიექტები ინსტიტუციური ინსტიტუციური კომპონენტი

- 41. ქართული ოცნება
- 9. ძლიერი საქართველო - ლელო
- 36. გირჩი
- 5. ერთიანობა - ნაციონალური მოძრაობა
- 25. გახარია საქართველოსთვის
- 4. კოალიცია ცვლილებებისთვის

¹⁴ პარტია „კოალიცია ცვლილებისთვის გვარამია, მელია, გირჩი, დროა“ ამ სახელწოდებით ახლად შექმნილი პარტიაა და პარტიული სტრუქტურების ფორმირების პროცესშია. შესაბამისად, პარტიის ქალთა ორგანიზაცია საქმიანობის რამდენიმე თვეს ითვლის.

2.3. პროგრამული კომპონენტი

პროგრამულ კომპონენტში გაერთიანებულია 2 კატეგორია: გაანალიზდა როგორც საარჩევნო სუბიექტების წესდებები, ასევე საარჩევნო პროგრამები¹⁵.

ცხრილი #6. პროგრამული კომპონენტი (ნაწილი მონაცემი)

	4.	5.	9.	25.	36.	41.
გენდერული თანასწორობა პარტიის რეგულაციებში	1	1	1	1	0	1
გენდერული თანასწორობა პარტიის პროგრამებში	2	2	3	4	0	0

კომპონენტით „გენდერული თანასწორობის საკითხები პარტიის წესდებაში“ – თანაბარი ქულები მიიღო ანგარიშში განხილულმა ყველა საარჩევნო სუბიექტმა (პარტია „გირჩის“ გარდა); რაც შეეხება გენდერული საკითხების ასახვას პარტიულ პროგრამებში, ყველაზე მაღალი შეფასება ჰქონდა საარჩევნო სუბიექტს #25, შემდეგ საარჩევნო სუბიექტს #9.

პოლიტიკური პარტიების პროგრამებში განსაკუთრებით თვალშისაცემი იყო ქალებისთვის გამიზნულ გზავნილთა სიმცირე და წინასაარჩევნო პროგრამებში ქალ კანდიდატთა ნაკლები მონაწილეობა. მხოლოდ კოალიცია „ძლიერი საქართველოს“ ქალმა კანდიდატებმა გააუღერეს საჯაროდ გენდერული თანასწორობის, გენდერული კვოტირებისა და გენდერული სახელფასო სხვაობის საკითხები. პარტია „ქართულმა ოცნებამ“ წინ ტრადიციული ოჯახური ღირებულებები წამოწია და პარტიის ქალთა ფრთის ორგანიზებით პარტიის წამყვანი ქალი კანდიდატებისთვის რამდენიმე ღონისძიება ჩაატარა.¹⁶ აღსანიშნავია, რომ წინასაარჩევნო კამპანიაში „ქართული ოცნება“ გამოირჩეოდა დისკრიმინაციული დისკურსით¹⁷ – გარდა საანგარიშო პერიოდში დაინიცირებული არაერთი ჰომოფობიური კანონპროექტისა, აღნიშნული პარტიის საარჩევნო კამპანიას ანტი-გენდერული რიტორიკა გასდევდა ფონად –

15 4 - <https://ahaliparty.com/static/pdf/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>
 5 - <https://www.interpressnews.ge/ka/article/811039-ertianoba-nacionalurma-mozraobam-5-saarchevno-prioriteti-caradgina/>
 9 - https://dzlieri9.ge/wp-content/uploads/2024/10/ilias-gza_sabetchdi.-tirazh-500-compressed.pdf
 25 - <https://forgeo.ge/ka>
 36 - <https://girchi.com/articles/girchis-programa>
 41- https://www.youtube.com/watch?v=_kjpJ4rdPwk

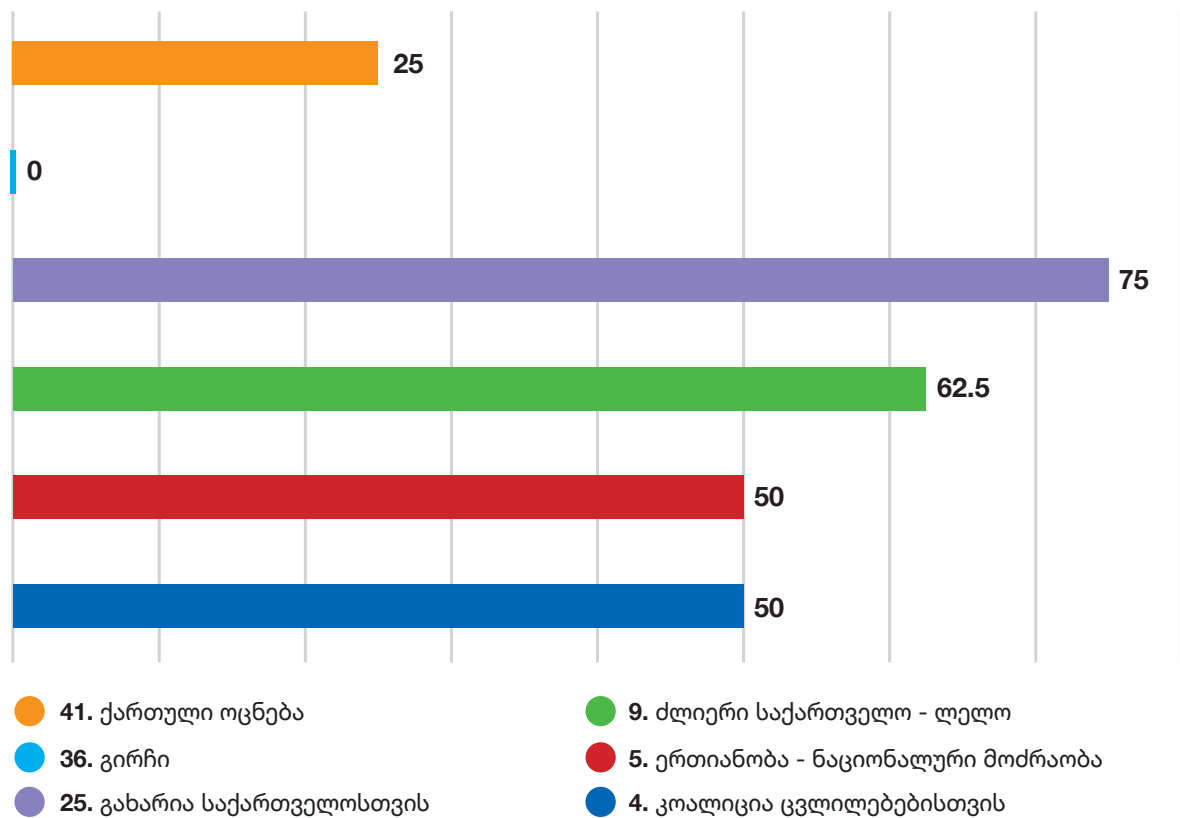
16 <https://www.osce.org/files/f/documents/8/0/579382.pdf>

17 2024 წლის სექტემბერში მმართველმა პარტიამ დააინიცირა ჰომოფობიური კანონპროექტების პაკეტი, რომელიც ლგბტ ადამიანების უფლებების შეზღუდვას ითვალისწინებს, ორგანიზაციების შეფასებით, კანონების პაკეტის მიზანი წინასაარჩევნოდ საზოგადოების მანიპულაცია, რეალური პრობლემების გადაფარვა, ირაციონალური შიშის გაღვივება და ქვეყნის ევროინტეგრაციის გზაზე კიდევ ერთი ბარიერის შექმნაა. (<https://www.radiotavisupleba.ge/a/33123114.html>) „ქართულმა ოცნებამ“ ოჯახურ ღირებულებათა და არასრულწლოვანთა დაცვის შესახებ საკონსტიტუციო ცვლილებები 4 აპრილს დააინიცირა. კონსტიტუციური კანონის პროექტით, საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლს ემატება შემდეგი შინაარსის მე-3 პუნქტი: „ოჯახურ ღირებულებათა და არასრულწლოვანთა დაცვა უზრუნველყოფილია საქართველოს კონსტიტუციური კანონით, რომელიც საქართველოს კონსტიტუციის განუყოფელი ნაწილია,

გამოიკვეთა ჰომოფობიური, მიზოგინიური და ანტი-გენდერული ენის გამოყენების ფაქტები მოახლოებულ არჩევნებზე კონსერვატიული ამომრჩევლის მხარდაჭერის მოსაპოვებლად.

აქვე აღსანიშნავია, რომ მიუხედავად იმისა, რომ „ქართული ოცნების“ ქალთა ფრთა შედარებით გააქტიურდა და არაერთი შეხვედრაც გამართა კამპანიის მსვლელობისას, საარჩევნო პროგრამაში, რომლის პრეზენტაციაც 2024 წლის 7 ოქტომბერს შედგა, გენდერული თემატიკა/ქალთა საკითხები არ იქნა გაუღებელი.

დიაგრამა #4.საარჩევნო სუბიექტები პროგრამული კომპონენტის მიხედვით
 პროგრამული კომპონენტი

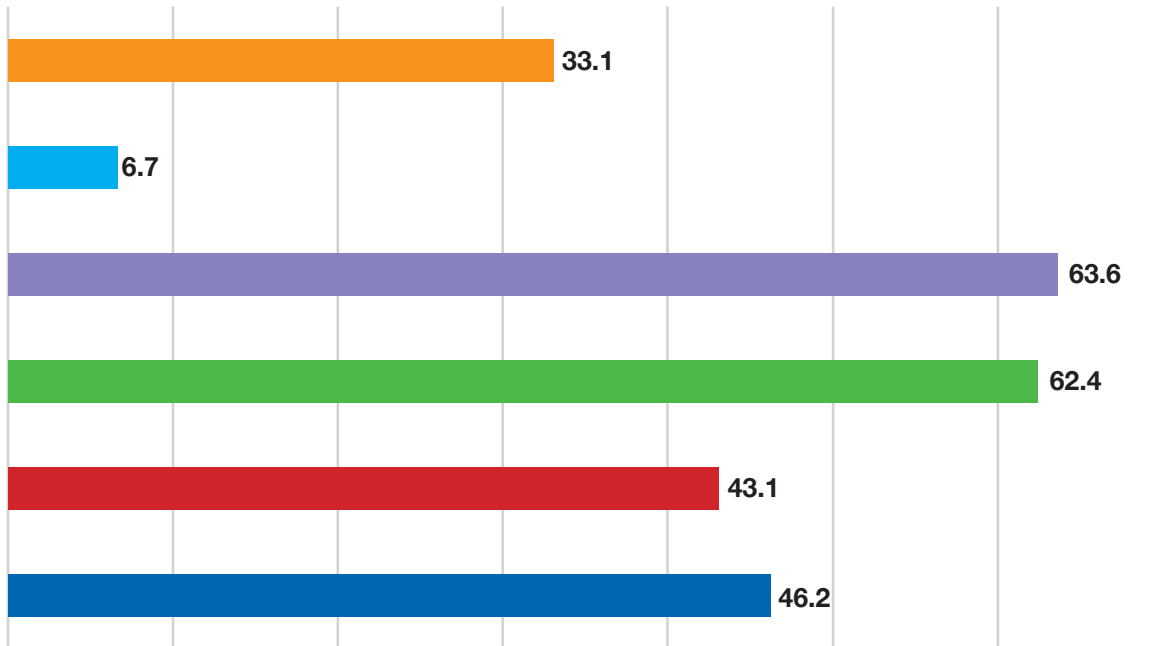
დასკვნები და ძირითადი მიგნებები

- » 2024 წლის 26 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნების შედეგების მიხედვით, საერთო ჯამში, ქალებმა მანდატების 22% მოიპოვეს, რაც 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნების მონაცემებს 1%-ით აღემატება.
- » ქალთა რაოდენობის ზრდას 2 ფაქტორი განაპირობებს: მაჟორიტარული საარჩევნო სისტემის გაუქმება და იმ ოპოზიციური პარტიების მიერ, რომელთაც მანდატები მოიპოვეს, ქალთა მაღალი (25%-დან 42.9%-მდე) წარმომადგენლობის უზრუნველყოფა პარტიული სიების საწყის ათეულ პოზიციებზე.
- » საკანონმდებლო დონეზე გაუქმებულმა გენდერულმა კვოტირებამ საბოლოოდ ნეგატიური გავლენა იქონია არჩევნების შედეგებზე; ცვლილებები პოლიტიკური პარტია „გირჩის“ მიერ დაინიცირდა და მას მხარი პარტია „ქართულმა ოცნებამ“ დაუჭირა. ამ ნაბიჯით ორივე პარტიამ საკანონმდებლო დონეზე ქალთა წარმომადგენლობის ხელშემწყობ მექანიზმებზე (მათ შორის, ფინანსურ წახალისებაზე) უარი განაცხადა. აღსანიშნავია, რომ გენდერული კვოტირების გაუქმების შედეგები ყველაზე მეტად ამ საარჩევნო სუბიექტების მიერ წარდგენილ სიებზე აისახა – 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნებისთვის წარდგენილ ერთიან პარტიულ სიაში, ქალი კანდიდატების პროცენტულმა მაჩვენებელმა მხოლოდ 16%-ს მიაღწია.
- » საერთო ჯამში უნდა აღინიშნოს, რომ კვოტირების სისტემის გაუქმებით ბარიერგადალახული პარტიებიდან მხოლოდ პარტიამ „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“ ისარგებლა და პარლამენტში ქალთა წარმომადგენლობა 17,7%-დან – 13.5%-მდე შეამცირა (2020 წელთან შედარებით), მათი სიის ასეულში კი ქალები მხოლოდ 14%-ს შეადგენდნენ;
- » შეიძლება ითქვას, რომ გენდერული კვოტირების გაუქმების მიუხედავად, ოპოზიციური პარტიების ხარჯზე ქალებმა შეძლეს საკანონმდებლო ორგანოში წარმომადგენლობის მოპოვება.
- » როგორც მიღებული შედეგები აჩვენებს, საერთო ინდექსით პოლიტიკური პარტიების გენდერულ რანგირებაში ადგილები შემდეგნაირად გადანაწილდა: ყველაზე მაღალი ინდექსი აქვს პარტიას „გახარია საქართველოსთვის“ (63.6), მას უმნიშვნელოდ ჩამორჩება „ძლიერი საქართველო – ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!“ (62.4).

ცხრილი #6. საარჩევნო სუბიექტები გენდერული ინდექსის მიხედვით

	ინდექსი	საარჩევნო სუბიექტი
1	63.6%	25. გახარია საქართველოსთვის
2	62.4%	9. ძლიერი საქართველო-ლელო
3	46.2%	4. კოალიცია ცვლილებებისთვის
4	43.1%	5. ერთიანობა - ნაციონალური მოძრაობა
5	33.1%	41. ქართული ოცნება
6	6.7%	36. გირჩი

დიაგრამა #5. საარჩევნო სუბიექტები გენდერული ინდექსის მიხედვით საერთო გენდერული ინდექსი

- 41. ქართული ოცნება
- 36. გირჩი
- 25. გახარია საქართველოსთვის
- 9. ძლიერი საქართველო - ლელო
- 5. ერთიანობა - ნაციონალური მოძრაობა
- 4. კოალიცია ცვლილებებისთვის

- » საარჩევნო კომპონენტის მიხედვით (ინდიკატორები 1.1;1.2) მოწინავე პოზიცია უჭირავს კოალიციას „ძლიერი საქართველო-ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!“;
- » ინსტიტუციური კომპონენტის მიხედვით (ინდიკატორები 2.1;2.2;2.3;2.4.) ლიდერობს პარტია „გახარია საქართველოსთვის“;
- » პროგრამული კომპონენტის მიხედვითაც ლიდერი პოზიცია უკავია პარტიას „გახარია საქართველოსთვის“.
- » კოალიციამ „ძლიერი საქართველო-ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!“ 2020 წელთან შედარებით, პარლამენტში ქალთა პროცენტული წარმომადგენლობა 25%-დან 42.9-მდე% მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა.
- » უნდა აღინიშნოს შედარებით ახალ პარტიებში „კოალიცია ცვლილებებისათვის“ და „გახარია საქართველოსთვის“ ქალთა მაღალი წარმომადგენლობა: არჩეულ დეპუტატებს შორის ქალები 37% და 25%-ს შეადგენენ.
- » რაც შეეხება საარჩევნო სუბიექტს „ერთიანობა – ნაციონალურ მოძრაობა“ – თუ 2020 წლის არჩევნებში 36 მანდატიდან ქალებს 25% ჰქონდათ მოპოვებული, ამჯერად ეს მაჩვენებელი 31%-მდე გაზარდა.
- » აღსანიშნავია ისიც, რომ ზოგიერთი პარტიის მხრიდან საარჩევნო პროგრამებში გენდერული თემატიკის აქტუალიზება შეინიშნება; ასევე განხორციელდა გარკვეული აქტივობები ამომრჩეველი ქალებისთვის;

- » გამოიკვეთა, რომ პარტიები აყალიბებენ ქალებზე ორიენტირებულ სტრუქტურებს, თუმცა მათ ინსტიტუციური გაძლიერება და პარტიების მმართველ ორგანოებსა თუ საარჩევნო სიებში გარანტირებული წარმომადგენლობების მხარდაჭერა სჭირდებათ.
- » ფინანსურ რესურსებზე წვდომა ისევ რჩება ქალთა ორგანიზაციების გამოწვევად.
- » რაც შეეხება პოლიტიკურ პარტიას „გირჩი“ (სწორედ მათი ინიციატივა იყო პარლამენტში გენდერული კვოტირების, კონკრეტულად, საარჩევნო კოდექსის 203-ე მუხლის გაუქმება), მან ვერ გადალახა საარჩევნო ბარიერი და დღეს-დღეობით აღარ ჰყავს წარმომადგენლობა საქართველოს პარლამენტში. პარლამენტის წინა მოწვევაში პარტიას არც ერთი ქალი დეპუტატი არ ჰყოლია. კვოტის შესაბამისად, პარლამენტში გასულმა ერთმა ქალმა უარი განაცხადა მანდატზე, პარტიამ სია ჩაახსნა და პარლამენტის წევრი სიაში დარჩენილი მომდევნო კაცი გახდა, ნაცვლად მომდევნო ქალისა.

„საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური კონტექსტის გათვალისწინებით, ცხადია, რომ პოლიტიკური სფერო დიდწილადაა დამოკიდებული კლიენტელისტიკურ და ქარიზმატულ ბმებზე, რომელიც ელექტორატსა და პოლიტიკურ ელიტას შორის არსებობს. შესაბამისად, მეორე ადგილზე ინაცვლებს როგორც საარჩევნო პროგრამები, ისევე, არჩევნების პერიოდში პარტიის მიერ კანდიდატად შერჩეულთა ვინაობა. ქალთა დაბალი პოლიტიკური მონაწილეობა სწორედ ასეთი მიდგომების შედეგია. რადგან პარტიის წარმატება კანდიდატების კლიენტელისტიკურ პოტენციალზეა დამოკიდებული,¹⁸ ქალები, როგორც წესი, ნაკლებ კონკურენტუნარიანებად აღიქმებიან. ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების ლიმიტირებული ფინანსური შესაძლებლობები და მათი შეზღუდული ბაზისი გამჭვირვალობასა და შიდაპარტიულ დემოკრატიასაც უშლის ხელს.

2018 წელს ჩატარებული კვლევა ასკვნიდა, რომ „ძირითადი ტენდენციები და ზოგადი ვითარება არ შეცვლილა. ოთხი პარტია, რომელიც ორივე ანგარიშში ფიგურირებს, გენდერული თანასწორობის თვალსაზრისით, ძველ ადგილას რჩება¹⁹.“ ამ კვლევის მიხედვის შეინიშნება, როგორც დადებითი, ასევე ნეგატიური ცვლილებები.

მიუხედავად ამისა, საერთო ჯამში, 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნებში ქალთა წარმომადგენლობის თვალსაზრისით ოპოზიციურ პარტიათა განაცხადი შესაძლოა მიუთითებდეს, რომ შიდა პარტიული დემოკრატიის დონის ზრდისთვის ნაბიჯები ნელ-ნელა იდგმება, რაც შედარებით მეტად კონკურენტუნარიან გარემოს ქმნის. ასევე ეტაპობრივად შეიმჩნევა, რომ პარტიები აცნობიერებენ ქალი ამომრჩევლების პოტენციალს და საინტერესო ხდება მათი მოზიდვა, რადგან საქართველოში ქალთა რაოდენობა აჭარბებს კაც ამომრჩეველთა რაოდენობას (53.9%).

კვლევაში გაანალიზებული გენდერული ინდექსი ცალსახად მიუთითებს, რომ მმართველ პარტიასთან შედარებით, მცირე და ახალი პარტიები უფრო მეტად არიან გენდერულად დაბალანსებული და ქალ ამომრჩევლებზე ორიენტირებული, რაც სამომავლოდ დადებით ცვლილებებს მოიტანს. რეკომენდებულია, პოლიტიკურმა პარტიებმა ისეთი ცვლილებები დანერგონ, რომელიც არა მარტო გენდერულ ბიუჯეტირებას უზრუნველყოფს და ფინანსურ მდგრადობას გაზრდის, არამედ ხელს შეუწყობს პოლიტიკურ ასპარეზზე ქალთა წარმომადგენლობის ზრდას სპეციალური ზომების შემოღების და დანერგვის გზით.

18 https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

19 https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები:

1. EECMD, „ქალი ამომრჩევლის ელექტორალური ქცევის ირაციონალური და რაციონალური ასპექტები“, 2020, ხელმისაწვდომია: https://eecmd.org/wp-content/uploads/2020/06/კვლევა_თამარ-ბაგრატია_EECMD_2020.pdf
2. NIMD, „შიდა პარტიული დემოკრატია გენდერულ პერსპექტივაში“, 2012
3. ეუთო, „გადაწყვეტილება №7/09 პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ქალთა მონაწილეობის შესახებ“, ათენი, 2009
4. პარლამენტთაშორისო კავშირი, სტატისტიკა, 2021, ხელმისაწვდომია: https://data.ipu.org/women-averages/?date_month=1&date_year=2021
5. გაეროს ქალთა ორგანიზაცია, „სახელმძღვანელო ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კონვენციის (CEDAW) შესახებ“, 2024, ხელმისაწვდომია: https://georgia.unwomen.org/sites/default/files/2024-05/cedaw_handbook.pdf
6. გაეროს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისრის ოფისი, „პრეს რელიზი ქალთა უფლებების შესახებ“, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/half-power-un-womens-rights-committee-issues-guidance-womens-equal>
7. რადიო თავისუფლება, „პარლამენტმა ღებტ უფლებების შემზღუდავი კანონპროექტი მესამე, საბოლოო მოსმენით მიიღო“, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://www.radiotavisupleba.ge/a/33123114.html>
8. ეუთო, „დასკვნითი ანგარიში საქართველოს შესახებ - არჩევნები 2021“, 2021, ხელმისაწვდომია: https://www.osce.org/files/f/documents/3/a/515364_0.pdf
9. ეუთო, „საერთაშორისო სადამკვირვებლო მისია საქართველო - საპარლამენტო არჩევნები 2024“, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/0/579382.pdf>
10. EECMD, „გენდერული თანასწორობის შეფასება საქართველოს პროლიტიკურ პარტიებში“, 2018, ხელმისაწვდომია: https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf
11. კოალიცია „ცვილებებისთვის“, საარჩევნო პროგრამა, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://ahaliparty.com/static/pdf/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>
12. ინტერპრესნიუსი, „ერთიანობა-ნაციონალურმა მოძრაობამ“ 5 საარჩევნო პრიორიტეტი წარადგინა“, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://www.interpressnews.ge/ka/article/811039-ertianoba-nacionalurma-mozraobam-5-saarchevno-prioriteti-caradgina/>
13. კოალიცია „ძლიერი საქართველო“, საარჩევნო გეგმა, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://dzlieri9.ge/wp-content/uploads/2024/10/ilias-gza-sabetchdi.-tirazh-500-compressed.pdf>
14. პოლიტიკური პარტია „გახარია საქართველოსთვის“, ვებგვერდი: <https://forgeo.ge/ka>
15. პოლიტიკური პარტია „გირჩი“, საარჩევნო პროგრამა, 2024, ხელმისაწვდომია: <https://girchi.com/articles/girchis-programa>
16. ვებგვერდი: <https://www.youtube.com/watch?v=kjpJ4rdPwk>

ASSESSMENT OF GENDER EQUALITY AMONG POLITICAL PARTIES OF GEORGIA

RESEARCH
REPORT **2024**

ABOUT THE DOCUMENT

The research on the political empowerment of women was conducted multiple times by Eastern European Center for Multiparty Democracy - EECMD (formerly known as NIMD¹ before 2017). Specifically, the gender ranking of political parties was first carried out in 2014, and its updated version has been successfully published in subsequent years. The present study represents the latest report on gender ranking, prepared based on the results of the 2024 parliamentary elections.

The creation of the Gender Equality Index was initiated by EECMD to support greater female participation in politics. Therefore, this research will allow interested parties to better understand the prerequisites for increasing women's involvement in Georgia's political arena and to assess the situation regarding this issue within individual political parties.

The Gender Equality Index for political parties evaluates them across three main dimensions: electoral, institutional (internal party, organizational), and programmatic. Each dimension includes a set of indicators that are assigned specific scores, which, when combined, enable the creation of a gender equality index for the parties.

It must be noted that the given report was prepared in October-November 2024, based on the official results published by the Central Election Commission (CEC) for the 2024 parliamentary elections. However, these results have not been recognized by local opposition parties and election monitoring organizations. Furthermore, international observation missions and the country's Western partners have reported widespread electoral discrepancies, thereby casting doubt on the legitimacy of the elections.

The report was prepared by the Eastern European Center for Multiparty Democracy (EECMD) within the framework of the UN Women project "Women's Increased Leadership for Democracy in Georgia," funded by the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC).

The opinions and statements presented in the document are those of the author and do not reflect the official positions of EECMD, UN Women, or the Swiss government.

Author: Tamar Bagratia

27

INTRODUCTION

31

1. METHODOLOGY

35

**2. GENDER EQUALITY RANKING
RESULTS AND ANALYSES**

35

**2.1. Electoral
Component**

36

**2.2. Institutional
Component**

39

**2.3. Programmatic
Component**

41

**CONCLUSIONS AND
KEY FINDINGS**

44

**REFERENCES AND
SOURCES**

INTRODUCTION

General Overview of Women's Political Participation

Gender equality in political parties and women's political participation are closely linked to the processes of societal development, the enhancement of democratic quality, and the strengthening of legitimacy. It ensures a better representation of the diverse experiences and needs of society, making the decision-making process more inclusive and effective. Egalitarianism, gender equality, the legitimacy of political order, diverse political visions, and the efficient use of human resources are just a few of the factors that make women's involvement in political processes essential.

Moreover, strengthening women's political participation contributes to the reinforcement of social justice, as it addresses the inequality historically associated with the limited representation of women in political spaces.

The increase in women's representation in political parties or other political institutions positively impacts the quality of policy development and implementation, serving as a powerful driver of the country's socio-economic progress. Therefore, the promotion of women's political participation should be viewed as an inevitable necessity within the context of democratic and sustainable development.

According to the data from the Inter-Parliamentary Union (IPU) for 2021, among 193 countries, Georgia ranked 113th in terms of women's representation in parliament, with 20.7%. By 2025, this indicator has slightly improved, with Georgia moving to 108th place, seemingly representing 22%. It should also be noted that the global average for January 2025 is 27%, whereas in 2021 it was 25.5%². Despite the improvement, Georgia's figures remain significantly below the internationally recognized "critical mass" of women's representation in legislative bodies (35-40%), which is necessary to ensure the consideration of the interests and needs of all members of society in the decision-making process.

Strengthening the system for the protection of human rights and freedoms is an integral part of both close cooperation with international and regional human rights monitoring structures and the full and timely reporting. For this reason, to ensure universal equality, Georgia has ratified several international documents. Among the most important are the following mechanisms: the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) and its Optional Protocol, the recommendations and action platform of the Beijing Declaration, the Convention on Political Rights of Women, and United Nations Security Council Resolution #1325, among others.

The United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) particularly emphasizes the decisive role of women in participating in political and public life. According to Article 7 of the Convention, it is defined that participating

² https://data.ipu.org/women-averages/?date_month=1&date_year=2021

states must take all appropriate measures to ensure that women are able to³:

- » Enjoy active and passive electoral rights (the right to vote and to be elected to various public bodies);
- » Participate in the development and implementation of government policies at all levels of government;
- » Engage in the activities of non-governmental organizations and associations.

Article 8 of the Convention strengthens the global dimension of women's political participation by calling for equal opportunities for women to represent their government at the international level and to engage in the activities of international organizations.

The Beijing Declaration and Platform for Action was adopted in 1995. The Declaration aims to promote the reinforcement of the principles of gender equality between women and men, while the Platform for Action addresses women's rights as human rights. The goal of the Declaration is to eliminate "all obstacles that hinder women's active participation in public and private life and to ensure women's full and equal involvement in economic, social, cultural spheres, and decision-making processes⁴."

It should also be noted that the Convention on the Political Rights of Women was adopted by the United Nations General Assembly on December 20, 1952, and entered into force on July 7, 1954. The Convention declared the right of women to participate in all types of elections, to hold any elective office defined by national law, and to occupy any post in the civil service on an equal basis with men, without discrimination. The Convention was ratified by Georgia in 2005.

Women in Political Parties

Election is the most wide-reaching and efficient tool for the political participation of citizens, and it is considered by interested groups to be an instrument for the realization of electoral rights and the formation of government. Also, the election is an opportunity to confirm the dominant public opinion and bring voters' positions closer together⁵. In achieving such a consensus, women and men should participate equally in realizing active and passive electoral rights.

Socio-economic and political factors and various sub-factors influence women's representation in decision-making. Accordingly, world practice employs several methods for ensuring gender

³ https://georgia.unwomen.org/sites/default/files/2024-05/cedaw_handbook.pdf

⁴ https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

⁵ https://eecmd.org/wp-content/uploads/2020/06/research_Tamar_Bagratia_EECMD_2020.pdf

equality, which depend on the specifics of a country and features of the political and socio-economic system of a state. Modern politics acknowledges the significance of a political party as a primary channel for pursuing women's interests because parties are major actors in political relations under a liberal democracy⁶.

Recognizing the fundamental role of political parties, Decision No.7/09 on Women's Participation in Political and Public Life, made in 2009 by the Athens Ministerial Council of the OSCE⁷, calls on parties to promote equal participation of women and men in these processes to achieve better gender balance representation in elected offices at all levels of decision-making.

In 2024, the CEDAW Committee, in its comprehensive guidance officially known as General Recommendation 40 (GR40), explicitly stated that "equal and inclusive representation" requires no less than a 50-50 balance between women and men. This indisputable standard ensures equal access for all women and girls in any decision-making system. The Committee emphasized that these principles should apply to both the public and private sectors, as well as to political, economic, and digital spaces⁸.

According to the report by **OSCE/ODIHR, which reflects the results of the monitoring of the 2021 local elections in Georgia**, the authors noted that "the insufficient representation of women in the electoral campaign indicates the need for additional commitments to ensure adequate representation of women in politics⁹."

In the **OSCE/ODIHR report on the parliamentary elections of October 26, 2024**, it is highlighted that "the low number of women in elective offices, coupled with the abolition of positive legislative measures, has an additional negative impact on women's political involvement. Women participating in politics continue to face entrenched stereotypes, challenges within political parties, and various forms of violence¹⁰."

Despite the constant change in the party system of Georgia, political parties are the main instruments for the advancement of women in politics and principal actors in the scenario of their participation; therefore, establishing gender equality in political parties is important because it is:

- a) an instrument for the empowerment of women;
- b) an indicator of the development of intra-party democracy;
- c) an indicator of the development of the country's democracy.

⁶ Intra-party democracy from a Gender Perspective, NIMD.

⁷ Decision No. 7/09 on the Participation of Women in Political and Public Life, Athens, 2009.

⁸ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/half-power-un-womens-rights-committee-issues-guidance-womens-equal-and>

⁹ https://www.osce.org/files/f/documents/3/a/515364_0.pdf

¹⁰ <https://www.osce.org/files/f/documents/8/0/579382.pdf>

Fully proportional electoral system and the abolition of gender quotas

In Georgia, there is a systemic correlation between the type of electoral system and women's representation in politics. Under a mixed electoral system, more women were elected to the parliament and local government bodies under the proportional system than under the majoritarian electoral system.

The electoral system only structures the conditions in which parties/candidates and voters operate; it cannot determine the positive or negative aspects created by these conditions. Although the electoral system influences political processes, it cannot be considered the only independent factor affecting women's representation.

The 2024 Georgian parliamentary elections should have been outstanding in terms of ensuring women's representation. There were two reasons for such an expectation: It was supposed that the transition to a fully proportional electoral system and a mechanism of gender quotas could ensure the representation of women by at least 25%.

On April 4, 2024, the Parliament of Georgia debated a draft law expeditiously and abolished gender quotas. Also, the Parliament abrogated the provision on a 30% supplement to budget funding granted by the Organic Law of Georgia on Political Unions of Citizens, which was intended to increase women's participation in politics and strengthen women's organizations within parties. The above changes could significantly reduce women's representation in elected bodies; however, in the 2024 parliamentary elections held in October, this figure increased by 1%, and women won 22% of the mandates. Such a result was due to a large number of women in top positions on electoral lists nominated by several political parties.

1 METHODOLOGY

The Gender Equality Index assesses political parties in three main dimensions: electoral, institutional, and programmatic. Each dimension includes a set of indicators assigned a pre-determined weight, and the resulting aggregate allows for creating a gender equality index of the parties. More specifically, when calculating the total index, the electoral component accounts for 50% of the overall score, while the institutional and programmatic parameters each contribute 25%.

As a result of years of observation by the authors of the gender ranking study, the methodology of the research has been significantly refined. In particular, the evaluation process of the electoral component was revised. Specifically, in evaluating the electoral component, the ideal gender equality would have been expressed by 50% in the overall score, denoting equal representation of men and women. For the score to be meaningful, it would be reasonable to multiply the original data by 2. Thus, ideal gender equality is represented by 100%, which gives a more logical and coherent picture.

The electoral component has a relatively high share (50%) since the election is the most essential instrument for democracy, which estimates trust towards political parties. Gender equality expressed by the electoral component can be considered a practical result of the implemented policies and measures. Also, the distribution of power within a political party, which is reflected on electoral lists and consequently on the lists of members of legislative bodies (with equal or unequal representation of women), affects the electoral component. If we look at the number of women in terms of the markers described above, we shall see the intra-party situation in the context of gender equality.

The latest report on gender equality ranking was prepared based on the results¹¹ of the parliamentary elections held on October 26, 2024, and reflected several changes:

- » Since the parliamentary elections were held based on a fully proportional system (the majoritarian system elections have been abolished), the electoral component was measured by only two indicators, and each was assigned 50%; Thus, the following two indicators were removed: female candidates **presented** in single-mandate majoritarian constituencies and female candidates **elected** in single-mandate majoritarian constituencies.

- » The percentage of nominated female candidates was calculated not from the complete electoral lists of parties submitted to the Central Electoral Commission, but ten units were added to the corresponding tens of mandates won by the party; This change was made due to the fact that women are often nominated in no-win positions on the list. Accordingly, calculating the percentage from the total list does not provide an accurate representation.

¹¹ It must be noted that the given report was prepared in October-November 2024, based on the official results published by the Central Election Commission (CEC) for the 2024 parliamentary elections. However, these results have not been recognized by local opposition parties and election monitoring organizations. Furthermore, international observation missions and the country's Western partners have reported widespread electoral fraud, thereby casting doubt on the legitimacy of the elections.

- » In the *Women in Leadership Positions* indicator, the percentage of women represented in the parties' governing bodies was calculated. Additionally, for cases where a party had a chairperson, deputy chairperson, or deputy of the political council, the total count was adjusted by adding 3 units for the party chairperson, 2 units for one deputy, or 4 units for two deputies.

The electoral component includes two indicators: 1.1 The percentage of women (50%) on the party list. 1.2. The ratio of women to men among deputies elected from the relevant party through the proportional system during the 2024 Georgian Parliamentary elections (50%).

The institutional component measures the level of gender awareness within the party and its governing bodies and how this is reflected in internal regulations. This component consists of indicators, which are given in the table (each assigned 25%) (2.1, 2.2, 2.3, 2.4).

The programmatic component assesses how women and gender equality issues are prioritized on the party's agenda. This component comprises two indicators, each assigned 50% (3.1, 3.2).

TABLE 1. RESEARCH METHODOLOGY BY COMPONENTS AND INDICATORS

1. Electoral component (50%)	
1.1. Women-to-men ratio in proportional lists nominated by parties for the 2024 parliamentary elections.	%
1.2. Women-to-men ratio among deputies elected from a party through the proportional system during the 2024 parliamentary elections.	%
2. Institutional component (25%)	
2.1. Women-to-men ratio in the central administrative body and the governing board of a party.	%
2.2. Percentage of budget allocated explicitly to gender equality issues.	%

2.3. Presence and operation of a unit focused on women's and/or gender equality issues.	<p>0 – Not present.</p> <p>1 – Present but not working.</p> <p>2 – Present and operative.</p> <p>3 – Present. It works and has essential functions.</p>
2.4. Number of actions focused on women and/or gender equality issues.	<p>0 – No activities were carried out with the participation of women.</p> <p>1 – No specific measures were taken to address women's issues.</p> <p>2 – Such activities were carried out.</p> <p>3 – Activities aimed at formulating a gender equality policy were implemented.</p> <p>4 – Activities were implemented to raise public awareness about women's rights, and training sessions for women were conducted (percentage).</p>
3. Programatic component (25%)	
3.1. Extent of gender equality issues in the party's statutes and regulations.	<p>0 – Not present.</p> <p>1 – The charter mentions gender equality.</p> <p>2 – The statute or acting regulation includes specific mechanisms to support gender equality.</p>
3.2. The presence of CEDAW mechanisms and specific measures in party programs to ensure gender equality.	<p>0 – Gender equality and women's rights are not mentioned at all.</p> <p>1 – Gender equality is mentioned in general terms.</p> <p>2 – At least one specific tool is present to support gender equality or women's rights.</p> <p>3 – At least two specific tools are present to support gender equality or women's rights.</p> <p>4 – At least three specific tools are present to support gender equality or women's rights.</p>

Selection of political parties

The study presents parties that received at least 3% of the vote in the 2024 parliamentary elections. Among these parties, only one (Girchi) failed to cross the electoral threshold and win any mandate. However, this party received the highest funding among the political parties that surpassed the funding threshold, making it also noteworthy in terms of gender equality. Moreover, the parties presented in the current study also participated in previous editions of the research, and therefore, in order to analyze the results from a long-term perspective, it was decided to include these parties in the selection.

TABLE 2. NUMBER OF VOTES RECEIVED BY ELECTORAL SUBJECTS¹²

Electoral Subject	Number of Votes Received (%)
4. Coalition for Change – Gvaramia, Melia, Girchi, Droa.	11
5. United National Movement.	10
9. Strong Georgia – Lelo, For the People, For Freedom!	8.8
25. Gakharia for Georgia.	7.7
36. Girchi.	3
41. Georgian Dream – Democratic Georgia.	53.9

¹² www.cec.gov.ge (The report is based on the official results of the 2024 parliamentary elections published by the CEC and does not reflect subsequent changes in the composition of the parliament.)

2 GENDER EQUALITY RANKING RESULTS AND ANALYSES

2.1. Electoral Component

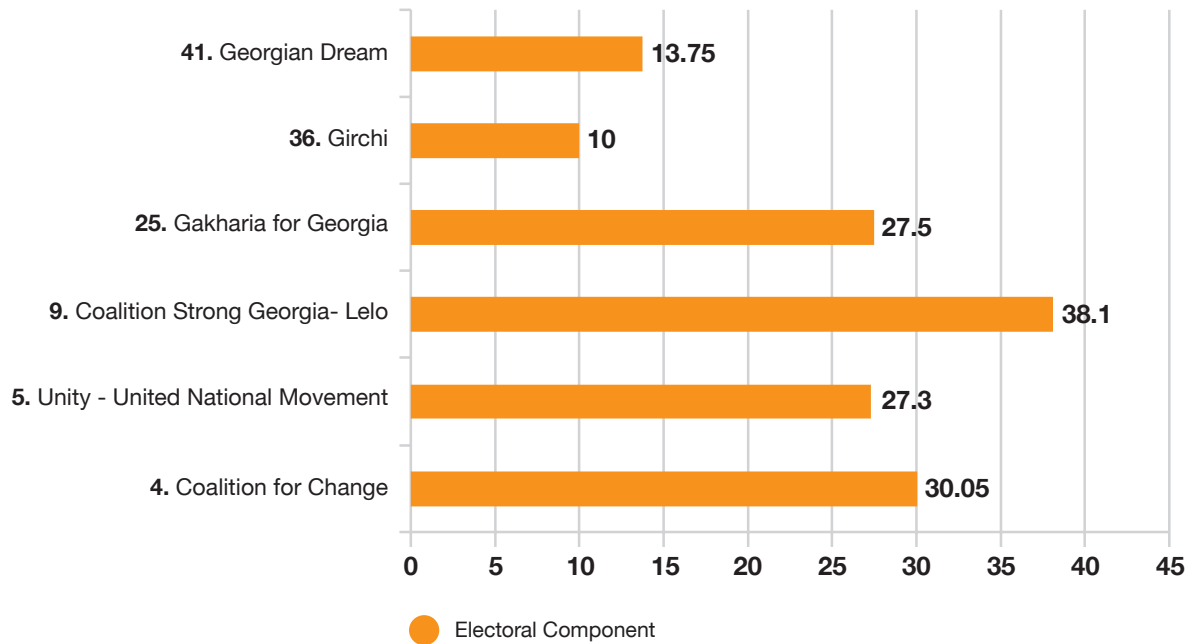
As described in the research methodology section, the electoral component is divided into two indicators, each assigned 50%. Table 3 shows the distribution of raw data among the parties in the electoral component.

TABLE 3. ELECTORAL COMPONENT (RAW DATA)

	Party	Number of Women	Number of Tens	%
1.1. Proportional lists: Nominated candidates.	4	7	(30)	23.3
	5	7	(30)	23.3
	9	10	(30)	33.3
	25	9	(30)	30
	36	2	(10)	20
	41	14	(100)	14
			Mandates Obtained	
1.2. Proportional lists: Number of female MPs who <u>won</u> mandates.	4	7	(19)	36.8
	5	5	(16)	31.3
	9	6	(14)	42.9
	25	3	(12)	25
	36	0	0	0
	41	12	(89)	13.5

Accordingly, when the data was distributed through the formula described in the methodology, we obtained a gender equality ranking of the political parties in the electoral component (Chart 1).

CHART 1. DATA BY ELECTORAL COMPONENT
ELECTORAL COMPONENT

Electoral subject #9 holds a leading position by Indicator 1.1 (proportional lists: the number of nominated female candidates), followed by electoral subject #25, while electoral subjects #4 and #5 had equal representation. The Georgian Dream Party got the lowest score, nominating only 14 women out of 100 candidates.

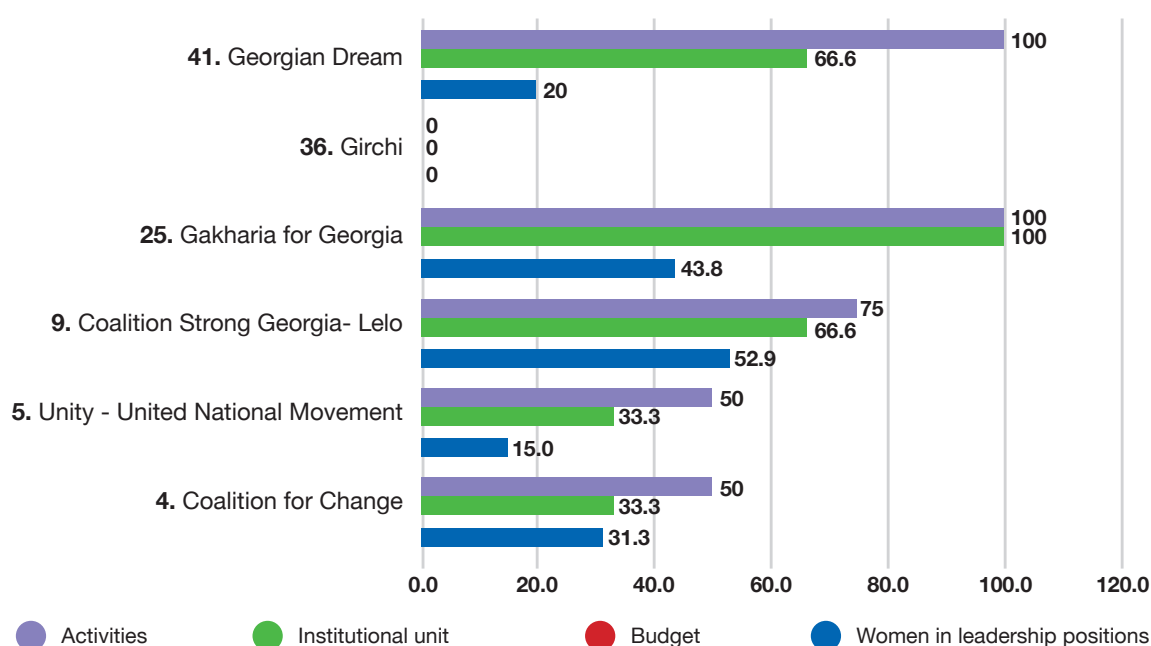
The ruling party also had the lowest rate in the 2017 study. According to experts, “This was due to the established practice of the decreasing ratio of underprivileged groups to the total number of candidates, leading to the increased probability of victory. The reason is internal competition within the party, where the representatives of disadvantaged groups rarely win.”

By the Indicator 1.2 (proportional lists: number of female MPs who won mandates), electoral subject #9 is also in first place. Electoral subject #4 is the second. Georgian Dream – Democratic Georgia has 13.5%, while the Girchi Party could not cross the threshold and did not win any mandate.

The Coalition Strong Georgia leads in two electoral components (out of 14 mandates, women won 7. This figure is close to parity and accounts for 42.9%).

2.2. Institutional Component

The data required for assessing this component is based on the gender audit reports of the parties conducted by EECMD in 2024, as well as information posted on the parties’ websites and official social network pages. The results of the institutional component analysis are presented in Chart 2.

CHART 2. RATING OF ELECTORAL SUBJECTS BY INSTITUTIONAL COMPONENT INDICATORS

Unfortunately, allocating funds from the party budget to women's organizations is still problematic. Women's organizations do not have independent budgets, and funds are spent only on ongoing activities. This is confirmed by the results of the gender audits¹³ conducted this year.

TABLE 4. WOMEN IN LEADERSHIP POSITIONS

	Women in the Party's Governing Body	Total Number of Members in the Governing Body	%	Chairperson	Deputy Chairperson of the Party or Deputy Chairperson of the Political Board	%
4	16	(64)	25	0	4 (2)	31.3
5	13	(107)	12.1	3 (1)	0	15
9	7	(17)	41.2	0	2 (1)	52.9
25	5	(16)	31.3	0	2 (1)	43.8
36	0	(11)	0	0	0	0
41	3	(15)	20	0	0	20

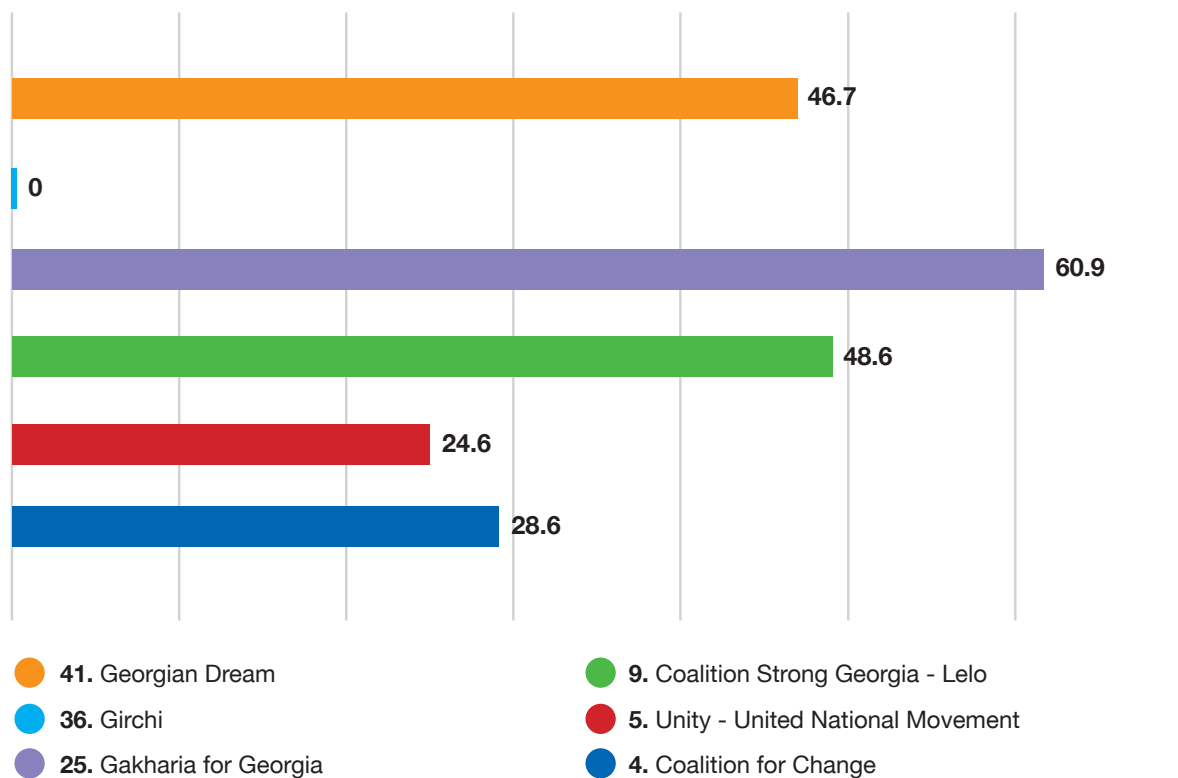
¹³ Gender audits were conducted by EECMD in the spring of 2024; however, these reports are confidential, and the key findings are presented only in a generalized form.

TABLE 5. INSTITUTIONAL COMPONENT (RAW DATA)

	4	5	9	25	36	41
Women in leadership positions	31.3	15	52.9	43.8	0	20
Budget	0	0	0	0	0	0
Structural unit	33.	33.3	66.2	100	0	66.2
Actions focused on gender issues	50	50	50	100	0	100

Overall, in the institutional component, electoral subject #25 got the highest rating, followed by electoral subject #9. The Georgian Dream Party and the Coalition for Change are behind¹⁴.

CHART 3. RATING OF ELECTORAL SUBJECTS BY INSTITUTIONAL COMPONENT

¹⁴ The Coalition for Change - Gvaramia, Melia, Girchi, Droa is a newly established unit and is in the process of forming party structures. Accordingly, the party's women's organization has been operating for several months.

2.3. Programmatic Component

The programmatic component combined two categories: both the statutes and the election programs of electoral subjects were analyzed¹⁵.

TABLE 6. PROGRAMMATIC COMPONENT (RAW DATA)

	4.	5.	9.	25.	36.	41.
Gender equality spelled out in party regulations	1	1	1	1	0	1
Gender equality enshrined in party programs	2	2	3	4	0	0

In the *gender equality issues in the party regulations* component, all electoral subjects studied by this report got equal scores (except for Girchi). As for *gender equality issues in election programs* component, electoral subject #25 had the highest points, followed by electoral subject #9.

The lack of messages addressed to women in political party programs and the low participation of female candidates in the election campaign was particularly evident. Only female candidates from the Strong Georgia Coalition publicly raised the topics of gender equality, gender quotas, and the gender pay gap. The Georgian Dream Party promoted traditional family values, and the party's women's unit organized several events for the party's leading female candidates¹⁶. It is noteworthy that in the pre-election campaign, the "Georgian Dream" stood out with discriminatory discourse¹⁷ - In addition to the numerous homophobic bills initiated during the reporting period, the party's electoral campaign was marked by anti-gender rhetoric. Instances of homophobic, misogynistic, and anti-gender language were evident, aimed at gaining the support of conservative voters in the upcoming elections.

¹⁵ 4 - <https://ahaliparty.com/static/pdf/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>

5 - <https://www.interpressnews.ge/ka/article/811039-ertianoba-nacionalurma-mozraobam-5-saarchevno-prioriteti-caradgina/>

9 - https://dzlieri9.ge/wp-content/uploads/2024/10/ilias-gza_sabetchdi.-tirazh-500-compressed.pdf

25 - <https://forgeo.ge/ka>

36 - <https://girchi.com/articles/girchis-programa>

41 - https://www.youtube.com/watch?v=_kjpJ4rdPwk

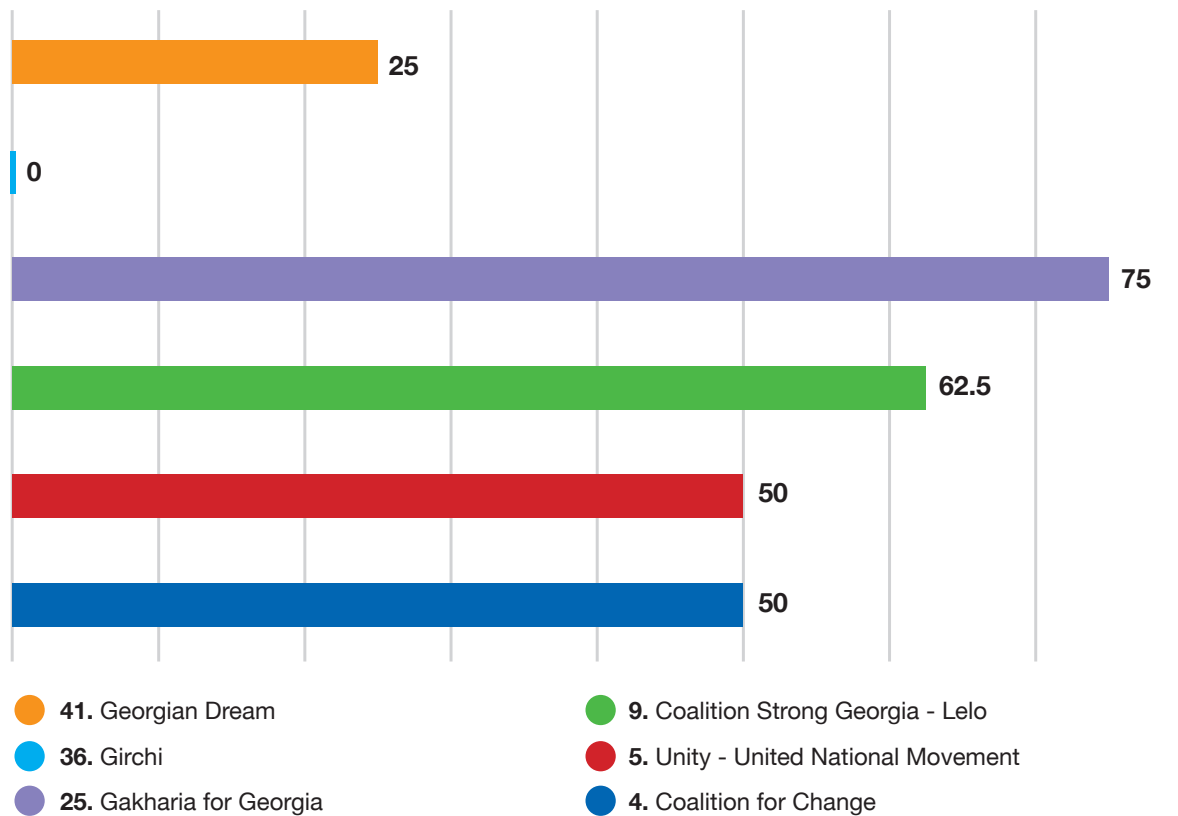
¹⁶ <https://www.osce.org/files/f/documents/8/0/579382.pdf>

¹⁷ In September 2024, the ruling party initiated a package of homophobic bills aimed at restricting the rights of LGBTQ individuals. According to assessments by various organizations, the purpose of these bills is to manipulate society ahead of the elections, obscure real issues, incite irrational fear, and create yet another barrier on the country's path to European integration. (<https://www.radiotavisupleba.ge/a/33123114.html>)

On April 4, the "Georgian Dream" party initiated constitutional amendments regarding family values and the protection of minors. The draft constitutional law proposes adding the following third paragraph to Article 30 of the Constitution of Georgia: "The protection of family values and minors is ensured by the constitutional law of Georgia, which is an integral part of the Constitution of Georgia."

It is also worth noting that although the women's wing of the Georgian Dream Party became relatively active and held several meetings during the campaign, gender/women's affairs were not included in the party's election program presented on October 7, 2024.

CHART 4. DATA ON ELECTORAL SUBJECTS BY PROGRAMMATIC COMPONENT
PROGRAMMATIC COMPONENT

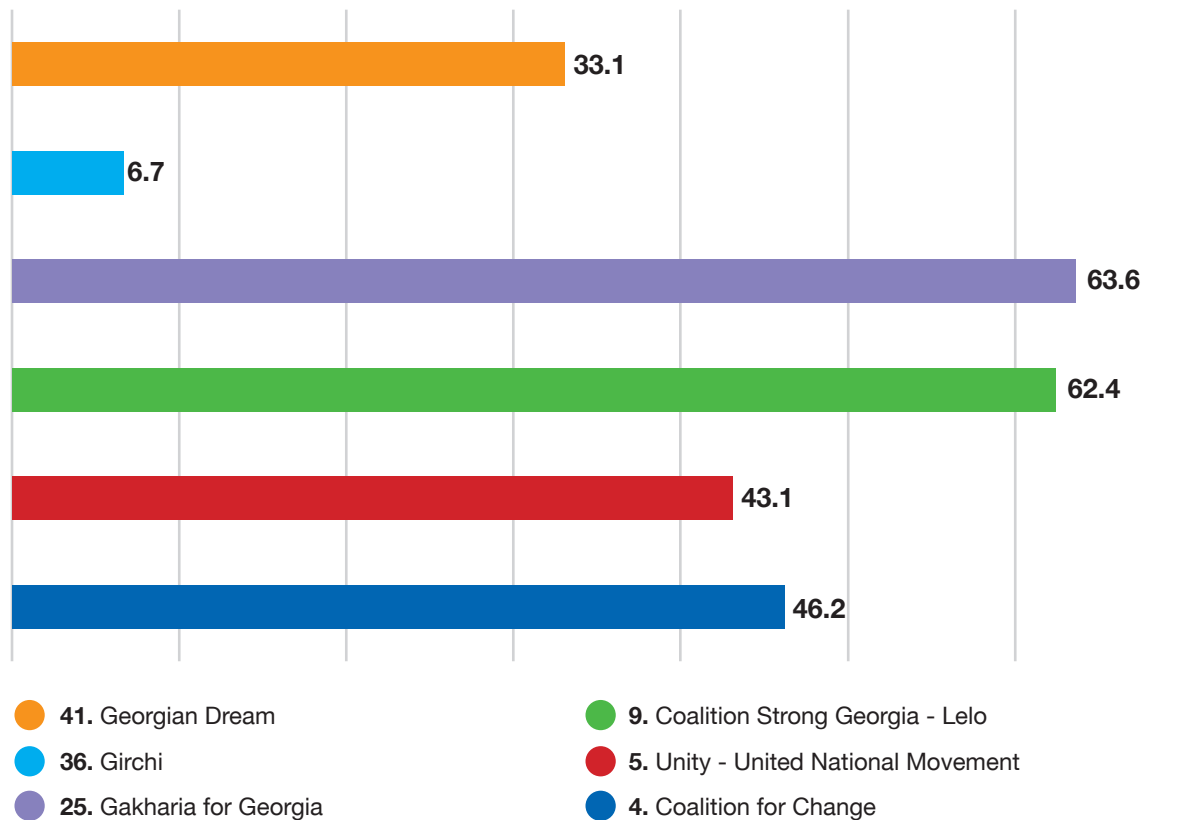
CONCLUSIONS AND KEY FINDINGS

- » According to the outcomes of the October 26, 2024 elections, women won 22% of the seats in parliament, which is 1% more compared to the same data of the 2020 parliamentary elections;
- » The increase in the number of women is driven by two factors: the abolition of the majoritarian electoral system and the high representation of women in the top ten positions on electoral lists of those opposition parties that won seats (rise from 25% to 42.9%);
- » Abolishing gender quotas at the legislative level negatively affected the election results; the amendments for revoking gender quotas were initiated by the political party Girchi and supported by the Georgian Dream. With this move, both parties rejected mechanisms (including financial incentives) that should have promoted women's representation at the legislative level; It is noteworthy that the results of the abolition of gender quotas were most reflected in the lists presented by these electoral subjects. In the unified party list submitted for the 2024 parliamentary elections, the percentage of female candidates reached only 16%.
- » Overall, out of the parties that crossed the election threshold, only the Georgian Dream - Democratic Georgia benefited from the abolition of the quota system and reduced women's representation in parliament from 17.7% to 13.5% (compared to 2020). Women made up only 14% of their list of first hundred candidates;
- » Despite the abolition of gender quotas, women were able to gain representation in the legislative body at the expense of opposition parties;
- » Based on the election results, the Gakharia for Georgia Party has the highest aggregate index (63.6) in the gender equality ranking of political parties. Strong Georgia – Lelo, For the People, For Freedom! is slightly behind (62.4).

TABLE 7. GENDER EQUALITY INDEX OF ELECTORAL SUBJECTS

	Index	Electoral Subject
1	63.6%	25. Gakharia for Georgia.
2	62.4%	9. Strong Georgia – Lelo.
3	46.2%	4. Coalition for Change.
4	43.1%	5. United National Movement.
5	33.1%	41. Georgian Dream – Democratic Georgia.
6	6.7%	36. Girchi.

CHART 5. GENDER EQUALITY INDEX OF ELECTORAL SUBJECTS
OVERALL GENDER EQUALITY INDEX

- » In the electoral component (indicators 1.1, 1.2), the Strong Georgia Coalition – Lelo, For the People, For Freedom! holds the leading position;
- » In the institutional component (indicators 2.1, 2.2, 2.3, 2.4), the Gakharia for Georgia Party is a leader;
- » In the programmatic component, the Gakharia for Georgia Party is in the leading position;
- » The Strong Georgia Coalition – Lelo, for the People, for Freedom! significantly increased the number of women represented in the parliament compared to 2020 (from 25% to 42.9%);
- » It should be mentioned that women are highly represented in newly established parties such as the Coalition for Changes and the Gakharia for Georgia Party: among elected deputies, women make up 37% and 25%, respectively;
- » The United National Movement won 36 mandates in the 2020 parliamentary elections; among these 36 deputies, 25% were women. This figure increased to 31% during the 2024 elections;
- » Some parties included gender issues in their election programs; specific actions were implemented for female voters;

- » The parties established women-oriented structures; however, these structures need institutional strengthening and support to ensure guaranteed representation in party governing bodies and electoral lists;
- » Access to financial resources remains a challenge for women's organizations;
- » Political party Girchi (which initiated the abolishment of gender quotas in the parliament, specifically of Article 203 of the Election Code) failed to overcome the electoral threshold and currently has no seats in the parliament. The party did not have a female MP in the previous 10th Parliament of Georgia. The female candidate who was elected to parliament declined the mandate, the party withdrew the list, and the next man on the list became a member of parliament instead of the next woman.

Given the socio-economic conditions in Georgia, it is clear that politics largely depends on clientelistic and charismatic ties between the electorate and the political elite. Accordingly, election programs and the reputation or image of nominees selected by parties for elections move to second place. The low rate of women's political participation results from such approaches. Since the success of a party depends on the clientelistic potential of candidates¹⁸, women are usually perceived as less competitive. The limited financial capabilities of opposition political parties and their restricted resources hinder transparency and intra-party democracy. Most political parties do not have a budget for gender equality, and this topic is not even enshrined in their statutes.

The research conducted in 2018 concluded that "the main trends and general situation have not changed. The four parties that appear in both reports remain in the same position in terms of gender equality¹⁹." According to the findings of this study, both positive and negative changes can be observed.

Nevertheless, the opposition parties' approach to women's representation in the 2024 parliamentary elections may indicate that steps are being taken to increase the level of intra-party democracy, which creates a better competitive environment. It is also observed that parties gradually comprehend the potential of female voters, and their attraction becomes significant while female voters (53.9%) in Georgia outnumber male voters.

The gender equality index analyzed in this study demonstrates that compared to the ruling party, small and newly created parties are more gender-balanced and oriented towards female voters, bringing about positive changes. It is recommended that political parties initiate changes that will ensure not only gender budgeting and financial sustainability but also contribute to the increase in women's representation in political life through the introduction and implementation of special measures.

18 https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

19 https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf

REFERENCES AND SOURCES:

1. EECMD, "Irrational and Rational Aspects of Female Voters' Electoral Behavior", 2020, available at: https://eecmd.org/wp-content/uploads/2020/06/კვლევა_თამარ-ბავრატია_EECMD_2020.pdf
2. NIMD, "Intra-Party Democracy from a Gender Perspective", 2012
3. OSCE, "Decision No. 7/09 on Women's Participation in Political and Public Life", Athens, 2009
4. Inter-Parliamentary Union, *Statistics*, 2021, available at: https://data.ipu.org/women-averages/?date_month=1&date_year=2021
5. UN Women, "Handbook on the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)", 2024, available at: https://georgia.unwomen.org/sites/default/files/2024-05/cedaw_handbook.pdf
6. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, *Press Release on Women's Rights*, 2024, available at: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/half-power-un-womens-rights-committee-issues-guidance-womens-equal>
7. Radio Liberty, "Parliament Adopted the LGBT Rights Restriction Bill in the Third and Final Reading", 2024, available at: <https://www.radiotavisupleba.ge/a/33123114.html>
8. OSCE, "Final Report on Georgia - Elections 2021", 2021, available at: https://www.osce.org/files/f/documents/3/a/515364_0.pdf
9. OSCE, "International Observation Mission Georgia - Parliamentary Elections 2024", 2024, available at: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/0/579382.pdf>
10. EECMD, "Assessment of Gender Equality in Georgian Political Parties", 2018, available at: https://eecmd.org/wp-content/uploads/2018/12/Gender-Ranking-of-PPs_EECMD_2018.pdf
11. Coalition "For Changes", *Election Program*, 2024, available at: <https://ahaliparty.com/static/pdf/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>
12. Interpressnews, "United National Movement Presented 5 Electoral Priorities", 2024, available at: <https://www.interpressnews.ge/ka/article/811039-ertianoba-nacionalurma-mozraobam-5-saarchevno-prioriteti-caradgina/>
13. Coalition "Strong Georgia", *Election Plan*, 2024, available at: https://dzlieri9.ge/wp-content/uploads/2024/10/ilias-gza_sabetchdi.-tirazh-500-compressed.pdf
14. Political Party "For Georgia", website: <https://forgeo.ge/ka>
15. Political Party "Girchi", *Election Program*, 2024, available at: <https://girchi.com/articles/girchis-programa>
16. Website: https://www.youtube.com/watch?v=_kjpJ4rdPwk